

Program Wsparcia Społecznego Imigrantów zamieszkałych w Gdyni na lata 2024 – 2026

Gdynia, 2023

Spis treści

Wstęp	3
Rozdział 1: Część diagnostyczna	5
1. Skala migracji w Gdyni	6
2. Gdyńskie zasoby wsparcia osób i rodzin z doświadczeniem migracji	8
01. Biblioteka Gdynia.....	9
02. Gdynia Community Center	11
03. Gdyńskie Centrum Zdrowia	12
04. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni	14
05. Muzeum Emigracji w Gdyni	16
06. Partnerstwo Gminy Miasta Gdyni z UNICEF	18
07. Placówka Straży Granicznej w Gdyni	20
08. Powiatowy Urząd Pracy w Gdyni	21
09. Program „Szkoła Otwarta”	23
10. Punkt Informacyjny dla Cudzoziemców.....	24
11. Punkty Nieodpłatnej Pomocy Prawnej i Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego, Biuro Porad Obywatelskich, Gdyńskie Centrum Mediacji	25
12. Sieć Centrów Sąsiedzkich - Przystań Gdynia.....	27
13. Sieć Gdyńskich Spot-ów.....	30
14. Sklepy Społeczne „Za Stołem”	32
15. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej	34
16. Spilnohub.....	35
17. Stowarzyszenie Gaudium Vitae im. Stanisławy Leszczyńskiej	36
18. www.gdyniawspiera.pl	38
19. Wymiennikownia – Młodzieżowe Centrum Innowacji Społecznych i Designu	39
20. Uprawnienia wynikające z krajowych przepisów formalnoprawnych.....	41
3. Diagnoza barier i wyzwań w gdyńskim systemie wsparcia migrantów	42
Rozdział 2: Część strategiczna	55
Rozdział 3: Część wdrożeniowa	59

Wstęp

Potrzeba pogłębionej i systematycznej refleksji nad działaniami o charakterze pomocowym oraz integracyjnym wobec nowych mieszkańców i mieszkańek polskich miast wynika wprost ze skali obserwowanego zjawiska jakim jest rosnący odsetek populacji z doświadczeniem migracji¹. Jako że procesy włączania migrantów w różne obszary życia odbywają się przede wszystkim na poziomie lokalnym, potrzebą szczególnej wagi na szczeblu samorządowym staje się projektowanie i wdrażanie działań odpowiadających na potrzeby zmieniającej się populacji mieszkańców, a tym samym – opracowanie i wdrażanie lokalnej polityki włączającej, tj. takiej polityki, która oferuje wszystkim mieszkańcom równe szanse uczestnictwa w życiu ekonomicznym, społecznym i kulturowym oraz równy dostęp do publicznych usług miejskich.

„Program Wsparcia Społecznego Imigrantów zamieszkałych w Gdyni na lata 2024 – 2026” [dalej również jako Program] opracowany został w ramach projektu *Includate – Educating For Inclusion*, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Erasmus+. Projekt realizowany w międzynarodowym partnerstwie siedmiu instytucji i organizacji – w tym MOPS Gdynia reprezentującym Gminę Miasta Gdyni – ma na celu budowanie zdolności włączania migrantów przez podmioty zaangażowane w działania wspierające poprzez m.in. opracowanie strategii dla włączających miast i społeczności lokalnych oraz wdrożenie lokalnych planów działania i strategii włączenia migrantów do życia w społeczności. Dokument jest efektem prac multidyscyplinarnej grupy złożonej z przedstawicieli kluczowych podmiotów miejskich zaangażowanych na co dzień we wsparcie osób z doświadczeniem migranckim. Wnioski z diagnozy oparto zarówno o analizę *desk research*, jak i informacje przekazywane przez koalicjantów i specjalistów w trakcie zorganizowanych spotkań i wywiadów eksperckich. Stanowią też odzwierciedlenie opinii zebranych w trakcie projektowych warsztatów *community mapping i reporting* z wyłącznym udziałem przedstawicieli gdyńskiej społeczności migranckiej.

Prezentowany dokument/plan ma charakter programu. Oznacza to, że – w porównaniu do dokumentów o charakterze strategicznym – cechuje go większy poziom szczegółowości oraz krótszy czas planowania, zaś merytorycznie obejmuje wyłącznie jeden obszar zjawisk. Jako że strategia stanowi nadrzędny plan w stosunku do programów, ujmując zagadnienia na najbardziej ogólnym poziomie i w najszerszej perspektywie czasu, wszelkie programy stanowiące uszczegółowienie zawartych w niej treści i odnoszące się do nich na poziomie bardziej konkretnym nie powinny stać w logicznej i merytorycznej sprzeczności. W tym ujęciu opracowany Program wpisuje się w założenia „Gdyńskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych 2030” w zakresie planowania działań w kluczowych obszarach wsparcia społecznego, w szczególności: rozwijania działań o charakterze ponadsektorowym w rozwiązywaniu problemów społecznych (Priorytet 1 Strategii), zwiększenia liczby przedsięwzięć badawczych o charakterze populacyjnym w obszarze problematyki społecznych (Priorytet 2 Strategii), poprawy dostępu mieszkańców Gdyni do ofert zaspokajających potrzeby życiowe (Priorytet 3 Strategii) oraz dopełnieniu rozwiązań systemowych mających na celu rozwijanie zasobów i redukcję deficytów w kluczowych obszarach wsparcia społecznego (Priorytet 7 Strategii).

---

¹ Laboratorium Polityk Migracyjnych Miast i Regionów OBM UW, *Model lokalnej polityki włączania migrantów i migrantek w życie miast. Założenia i rekomendacje*, Warszawa 2023, s. 4.

Program wyznacza cele i kierunki działań gminy w obszarze wsparcia osób i rodzin z doświadczeniem migracji w perspektywie czasowej obejmującej lata 2024-2026. Pierwsza, diagnostyczna część dokumentu prezentuje zarówno dane dotyczące skali migracji w Gdyni, jak i zasoby instytucjonalne miasta dedykowane wsparciu cudzoziemców, w tym współpracujące w tym obszarze podmioty. Podsumowanie części diagnostycznej stanowi wykaz barier i wyzwań w lokalnym systemie wsparcia osób i rodzin z doświadczeniem migracji. Druga, strategiczna część Programu, wyznacza cele i działania do realizacji w przyjętej perspektywie czasowej, trzecia zaś określa proces wdrażania Programu.

Należy podkreślić, że forma i zamysł „Programu Wsparcia Społecznego Imigrantów zamieszkałych w Gdyni na lata 2024 – 2026” mają charakter półotwarty tzn. stanowią propozycję do dalszej partycypacji przy doskonaleniu i planowaniu działań w ramach lokalnej polityki włączania imigrantów i imigrantek w życie miasta.

ROZDZIAŁ 1: CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

W części tej zaprezentowano dane dotyczące skali migracji w Gdyni, miejskie zasoby dedykowane wsparciu osób i rodzin z doświadczeniem migracji oraz współpracujące w tym obszarze podmioty. W rozdziale wylistowano i opisano także główne bariery i wyzwania w lokalnym systemie wsparcia migrantów – definiowane zarówno przez kluczowych interesariuszy, jak i przedstawicieli społeczności migranckiej.

1. SKALA MIGRACJI W GDYNI

Liczba cudzoziemców faktycznie mieszkających w Gdyni jest trudna do oszacowania z uwagi na brak wyczerpującego i aktualnego rejestru. Dane są rozproszone pomiędzy różne instytucje miejskie, a część osób przebywających na terenie kraju czy miasta nie dokonuje legalizacji pobytu i zatrudnienia.

Na koniec 2021 roku liczba cudzoziemców zameldowanych w Gdyni na pobyt stały lub czasowy wynosiła 2595 osób. Niemal połowę z nich (44,4 proc., tj. 1152 osoby) stanowili obywatele Ukrainy. Trzeba jednak od razu zaznaczyć, że oficjalne dane rejestrowane dotyczące zameldowań nie odzwierciedlają rzeczywistej skali populacji migranckiej Gdyni. Na podstawie danych urzędowych w zakresie liczby oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi i pracy wykonywanej na terenie Gdyni można szacować, że w 2021 roku liczba cudzoziemców w Gdyni była nie mniejsza niż 15 tysięcy (na 244 tysięcy zameldowanych w tym czasie w Gdyni mieszkańców). Wśród nich zdecydowanie dominowali obywatele Ukrainy.

Punktem zwrotnym – jeśli chodzi o liczbę cudzoziemców przebywających tak w Polsce, jak i w Gdyni – był wybuch konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy w dniu 24 lutego 2022 roku. Według danych Straży Granicznej od wybuchu wojny do 31 grudnia 2022 roku granicę z Polską przekroczyło 8,831 milionów obywateli Ukrainy, uciekających przed działaniami wojennymi. W historii współczesnej Polski nie pojawiła się dotąd sytuacja kryzysu migracyjnego na tak dużą skalę, w dodatku spowodowana konfliktem zbrojnym w sąsiednim państwie. Wiele miast w Polsce stanęło w obliczu kryzysu uchodźczego. Gdynia jako ważny węzeł komunikacyjny na północy kraju – z uwagi na połączenia promowe ze Skandynawią, liczne połączenia kolejowe oraz aglomeracyjny charakter Trójmiasta – znalazła się wśród głównych, polskich miast napływu obywateli Ukrainy. Na podstawie liczby osób objętych wsparciem w ramach działalności punktu informacyjno-konsultacyjnego dla uchodźców z Ukrainy na Dworcu PKP Gdynia Główna oraz liczby wydanych numerów PESEL dla obywateli Ukrainy, szacuje się, że **w pierwszych miesiącach po wybuchu konfliktu zbrojnego do Gdyni trafiło nie mniej niż 25 tysięcy osób w kryzysie uchodźczym a łączna liczba cudzoziemców przebywających na terenie miasta wzrosła w tym czasie ponad dwukrotnie.**

Aktualne dane meldunkowe wskazują, że w październiku 2023 roku liczba cudzoziemców zameldowanych w Gdyni na pobyt stały lub czasowy wyniosła 3036 osób (w tym 39,6 proc. z nich stanowili obywatele Ukrainy). W porównaniu do bardziej miarodajnych – w kontekście prób oszacowania rzeczywistej skali migracji – danych z rejestru Powiatowego Urzędu Pracy w Gdyni od marca 2022 do września 2023 roku wpłynęło **ponad 13,3 tysięcy** oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy (BAEL) oraz **ponad 15,8 tysięcy** powiadomień o zatrudnieniu – i to tylko dotyczących obywateli Ukrainy. W tym czasie zarejestrowano także w Gdyni **blisko 13,5 tysiąca** wniosków o nadanie statusu UKR, czyli de facto wniosków obywateli Ukrainy o zalegalizowanie pobytu w Polsce. Według oficjalnych danych rejestrowanych liczba osób przebywających na terenie Gdyni nie jest mniejsza niż 13 tysięcy. Dane instytucji rynku pracy oraz instytucji pomocowych sugerują jednak, że liczba osób z doświadczeniem migracji zamieszkałych faktycznie na terenie miasta może być nawet dwukrotnie wyższa.

W kontekście skali migracji warto również podkreślić, iż od wybuchu konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy zmienia się jej charakter – z czasowej i głównie zarobkowej na migrację osiedleńczą i długoterminową. Wskazują na to dane instytucji pomocy społecznej oraz oświatowych.

Na mocy zmian legislacyjnych na poziomie prawodawstwa krajowego, które otworzyły obywatelom Ukrainy dostęp do świadczeń społecznych (do których przed marcem 2022 roku mieli ograniczony formalnoprawnie dostęp), w znaczący sposób wzrosła liczba cudzoziemców objętych instytucjonalnym i długoterminowym wsparciem MOPS Gdynia (por. 12 osób w 3 rodzinach cudzoziemskich w 2018 roku vs. 896 osób z 313 rodzin cudzoziemskich od stycznia do września 2023 roku). Analogicznie, znacząco – bo aż trzykrotnie – wzrosła także liczba dzieci cudzoziemskich uczęszczających do gdyńskich szkół podstawowych i ponadpodstawowych (por. 176 uczniów w roku szkolnym 2017/2018 vs 574 uczniów w roku szkolnym 2022/2023; ponad połowę uczniów stanowią dzieci i młodzież narodowości ukraińskiej).

Z perspektywy pomocy społecznej, w pierwszych miesiącach po wybuchu konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy niewątpliwie dużym wyzwaniem było przygotowanie systemu wsparcia instytucjonalnego na pojawiające się potrzeby i wyzwania. Powyższe wiązać należy ze skalą interwencji i znaczącym napływem uchodźców w krótkiej perspektywie czasowej, w tym dominacją grup o dużej wrażliwości i szczególnych potrzebach (matki z małymi dziećmi, seniorzy), podejmowaniem działań ratunkowych w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia, koniecznością zabezpieczenia ad hoc kluczowych potrzeb zdrowotnych i socjalno-bytowych, w tym organizacją punktów zbiorowego zakwaterowania, a w kolejnych miesiącach – podjęciem działań mających na celu osiedlenie, integrację i aktywizację społeczno-zawodową migrantów w nowym miejscu zamieszkania. Charakterystyka osób i skala zjawiska spowodowała wygenerowanie w Gdyni nowych i niestandardowych form i zakresów wsparcia. Z perspektywy ponad półtora roku, wzrost populacji migranckiej w Gdyni nie spowodował jednakowoż długoterminowych utrudnień systemowych. Obecnie - nie funkcjonują w Gdyni żadne punkty zbiorowego zakwaterowania, utrwalił się model dostępu do pomocy społecznej dla migrantów (m.in. funkcjonowanie Punktu informacyjnego, dostęp do tłumaczy), czy też zaistniała i ustabilizowała się sieć kooperacji międzyinstytucjonalnej, również na poziomie międzynarodowym (UNICEF, UNHCR). Funkcjonujące w Gdyni zasoby i formy wsparcia migrantów opisano szczegółowo w kolejnym podrozdziale.

2. GDYŃSKIE ZASOBY WSPARCIA OSÓB I RODZIN Z DOŚWIADCZENIEM MIGRACJI

W niniejszym podrozdziale dokonano przeglądu zasobów miejskich funkcjonujących na rzecz włączenia społecznego migrantów i migrantek. Istotnym elementem planowania strategicznego jest bowiem identyfikacja potencjalnych zasobów i podmiotów miejskich, które będą zaangażowane w realizację i wdrażanie założonych działań.

W Gdyni istnieje koalicyjny model pracy oparty o działalność „Gdyńskiej grupy na rzecz wspierania imigrantów”. Ta nieformalna koalicja została zawiązana w 2016 roku, a w jej skład weszli przedstawiciele różnych instytucji miejskich, gdyńskiego samorządu, społeczności imigrantów oraz organizacji działających na rzecz cudzoziemców. Prace koalicji służą przede wszystkim określeniu, a następnie wdrażaniu wspólnych działań, mających na celu ulepszenie procesu wspierania migrantów w Gdyni. Przedstawiciele koalicji, bezpośrednio zaangażowani w zapewnienie wsparcia cudzoziemcom, spotykają się minimum dwa razy w roku celem podsumowania i ewaluacji podejmowanych działań.

W ujęciu ogólnym można stwierdzić, że w Gdyni występuje duża różnorodność zasobów instytucjonalnych i ofertowych adresowanych do migrantów. Zasoby te realizują zróżnicowany statutowo zakres działań, pokrywając większość najważniejszych pól aktywności nowych mieszkańców miasta, w tym m.in. obszary związane z edukacją, rynkiem pracy, pomocą społeczną, zdrowiem, kulturą czy też organizacją czasu wolnego. Są to jednocześnie zasoby zdywersyfikowane pod kątem statusu formalnego, obejmując zarówno instytucje publiczne, jak i organizacje pozarządowe. Część zasobów istnieje na mapie Gdyni od lat, część z nich powstała na przestrzeni ostatnich kilku, kilkunastu miesięcy stanowiąc odpowiedź na kryzys migracyjny związany z wybuchem konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy. Są to także zasoby aktywne, tzn. takie, których oferta jest systematycznie rozszerzana i ulepszana zgodnie z aktualnie diagnozowanymi potrzebami.

Metodologia i standard opisu bazuje na rozpoznaniu zasobów i sposobu funkcjonowania gdyńskich otwartych przestrzeni ². W standaryzowanych opisach wskazano m.in. charakter danego podmiotu, jego kluczowe funkcje, ofertę czy warunki dostępu. Należy zaznaczyć, że przedstawiony katalog nie ma charakteru zamkniętego i wyczerpującego, pozwala jednakowoż na zmapowanie kluczowych aktorów i ich działań na rzecz włączania migrantek i migrantów w życie Gdyni.

---

² https://mopsgdynia.pl/wp-content/uploads/2020/10/20._raport_OPS_2019_-_final.pdf

01. Biblioteka Gdynia

Fizyczna charakterystyka: Biblioteka Gdynia to 20 placówek bibliotecznych znajdujących się niemal w każdej dzielnicy miasta Gdyni. Oprócz bibliotek dzielnicowych wśród placówek znajdują się również: tzw. Biblioteka Wiedzy ze zbiorami popularnonaukowymi i naukowymi oraz tzw. Biblioteka z Pasją – miejsce dedykowane młodzieży. Każda z placówek prowadzi indywidualną działalność zgodną z potrzebami swoich odbiorców i mieszkańców dzielnicy, w której się znajduje. Od 2016 roku, zgodnie z założeniami strategii Biblioteki oraz dzięki wsparciu miasta, przeprowadzane są regularne remonty i modernizacje lokali bibliotecznych, tak aby spełniały standardy współczesnych bibliotek oraz stanowiły otwartą na mieszkańców przestrzeń, dostosowaną do potrzeb wszystkich. Część placówek znajduje się w kompleksach Przystani Sąsiedzkich.

Rola / funkcja: Biblioteka istnieje po to, aby zapewniać dostęp do literatury, nauki i kultury wszystkim mieszkańcom Gdyni. Podstawowym zadaniem instytucji jest umożliwienie dostępu do oferty literackiej, jednak filie Biblioteki Gdynia pełnią również rolę lokalnych centrów społecznych, realizując bogatą ofertę spotkań, zajęć i warsztatów oraz organizując i udostępniając mieszkańcom otwartą przestrzeń, w której mogą realizować swoje projekty, rozwijać pasje oraz spotykać się i rozmawiać na każdy temat w bezpiecznej i przyjaznej atmosferze. Tworzenie bezpiecznej i przyjaznej przestrzeni spotkań jest brane każdorazowo pod uwagę przy projektowaniu nowych placówek lub modernizowaniu tych starszych. Biblioteka Gdynia odpowiada również za organizację konkursu Nagrody Literackiej Gdynia – jednej z najważniejszych nagród literackich w Polsce.

Oferta:

- dostęp do zbioru blisko 390 tysięcy jednostek bibliotecznych: większość z nich to tradycyjne książki, ale czytelnicy mają możliwość korzystania również z audiobooków, gier planszowych, komiksów, czasopism i ebooków. Oprócz nowości, bestsellerów i klasyki literatury Biblioteka dysponuje bogatym zbiorem związanym z miastem Gdynia, które ma oddzielną pozycję w katalogu bibliotecznym. Odpowiadając na potrzeby czytelników nowych mieszkańców Gdyni oraz innych zainteresowanych osób gromadzone są zbiory obcojęzyczne. Nowości w bibliotekach pojawiają się średnio co dwa tygodnie. Wszystkie zbiory można przeglądać za pomocą katalogu online, który daje również możliwość rezerwacji wybranej pozycji. Przy Bibliotece Śródmieście funkcjonuje Książkomat, umożliwiający odbiór i zwrot książek przez 24 godziny na dobę. Zwrot książek po godzinach pracy biblioteki możliwy jest również w wybranych placówkach za pomocą wrzutni bibliotecznych;
- spotkania tematyczne i warsztaty dla dzieci i dorosłych m.in. spotkania z autorami książek, koncerty, warsztaty rękodzieła, spotkania Dyskusyjnych Klubów Książki, gry planszowe, spotkania dla rodziców małych dzieci;
- prowadzenie zajęć z języka polskiego jako obcego dla migrantów i zajęć z innych języków obcych dla młodzieży i dorosłych, które prowadzą zatrudnieni w placówkach wolontariusze Europejskiego Korpusu Solidarności.

Podmiot prowadzący: Biblioteka Gdynia - samorządowa instytucja kultury, której organizatorem jest Gmina Miasta Gdyni

Warunki dostępu: Dostęp do oferty Biblioteki jest bezpłatny dla wszystkich osób zainteresowanych – aby z niej skorzystać nie trzeba być zameldowanym w Gdyni i posiadać obywatelstwa polskiego. Jedynym warunkiem skorzystania z oferty jest wypełnienie tzw. Karty Zapisu do biblioteki. Jako że gdyńskie biblioteki funkcjonują w sieci, wystarczy zapisać się do jednej z 20 placówek, aby móc korzystać z pozostałych bez dodatkowych formalności. Jako karta biblioteczna honorowana jest również Karta Mieszkańca Gdyni. Godziny otwarcia poszczególnych bibliotek można znaleźć na stronie internetowej: www.bibliotekagdynia.pl w zakładce „Biblioteki”.

Z oferty kulturalnej w formie spotkań i warsztatów tematycznych może skorzystać nieodpłatnie każdy mieszkaniec Gdyni a grafik – ustalany w cyklach miesięcznych – dostępny jest na wspomnianej stronie internetowej. Informacje o wydarzeniach można również znaleźć na oficjalnym profilu Facebook oraz Instagramie Biblioteki Gdynia. Na kursy językowe prowadzone są zapisy w formie rejestracji internetowej poprzez stronę www.bibliotekagdynia.pl (półroczne kursy języka polskiego dla cudzoziemców w zamkniętych grupach – nabór we wrześniu; krótsze kursy językowe – nabory ogłaszane na bieżąco).

Finansowanie: budżet miasta Gdyni

Dane kontaktowe, strona internetowa lub kontakt społecznościowy:

- www.bibliotekagdynia.pl
- <https://www.facebook.com/BibliotekaGdynia>
- <https://www.instagram.com/bibliotekagdynia>
- <https://www.youtube.com/channel/UC-9Zogar4oX7WCue13Vy5sA>

02. Gdynia Community Center

Fizyczna charakterystyka: Centrum znajduje się przy ul. Władysława IV 43 w Gdyni (na I piętrze)

Rola / funkcja: Gdynia Community Center to partnerstwo trzech organizacji pozarządowych mające na celu zapewnienie wsparcia cudzoziemcom w adaptacji do nowych warunków życia i zamieszkania. Centrum powstało w odpowiedzi na potrzeby cudzoziemców i uchodźców, przybywających do Polski po wybuchu pełnoskalowej agresji na terytorium Ukrainy. Prócz celowanej oferty wsparcia, Centrum zapewnia otwartą dla cudzoziemców przestrzeń społeczną będąc miejscem zdobywania nowych znajomości i umiejętności.

Oferta:

- indywidualne konsultacje psychologiczne dla dorosłych i dzieci
- porady prawne obejmujące poradnictwo obywatelskie, doradztwo pobytowe, wsparcie w przygotowaniu i składaniu dokumentów, poradnictwo w zakresie dostępu do świadczeń
- konsultacje w sprawach socjalnych i domowych
- pomoc w przygotowaniu CV
- lekcje języka polskiego na różnych poziomach
- klub konwersacyjny języka polskiego do omawiania codziennych spraw z native speakerami
- spotkania dla kobiet przy porannej kawie, podczas których istnieje możliwość nawiązania nowych kontaktów i relacji społecznych
- miejsce społecznościowe
- warsztaty artystyczne
- zajęcia jogi
- pokój dziecięcy z dużą ilością różnorodnych zajęć
- konsultacje z nauczycielem polskim w różnych kwestiach edukacji szkolnej w Polsce
- konsultacje logopedyczne dla dzieci ukraińskojęzycznych

Podmiot prowadzący: Danish Refugee Council, Stowarzyszenie OVUM oraz Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek (organizacje pozarządowe)

Warunki dostępu: Centrum jest otwarte codziennie od poniedziałku do piątku w godzinach 9.00-17.00. W wybrane dni niektóre usługi i zajęcia są dostępne również poza godzinami otwarcia. Bieżące informacje zamieszczone są na FB. Oferowane wsparcie ma charakter nieodpłatny. Z poradnictwa prawnego, psychologicznego i logopedycznego można skorzystać po wcześniejszej rejestracji dzwoniąc pod wskazany poniżej numer telefonu (linia prowadzona w językach: ukraińskim, polskim, angielskim i rosyjskim). Rejestracja na pozostałe zajęcia i warsztaty odbywa się za pośrednictwem strony: www.gdynia.cc lub telefonicznie.

Finansowanie: środki Funduszu Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci (UNICEF)

Dane kontaktowe, strona internetowa lub kontakt społecznościowy:

- Telefon: 58 333-44-33
- [Gdynia Community Center | Gdynia | Facebook](#)

03. Gdyńskie Centrum Zdrowia

Fizyczna charakterystyka: siedziba główna Gdyńskiego Centrum Zdrowia znajduje się przy ul. Chwarznieńskiej 4 w Gdyni. Oddział, w którym mieści się Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych znajduje się przy ul. Władysława IV 43 w Gdyni (budynek Hossy, II piętro).

Rola / funkcja: Przedmiotem działania Gdyńskiego Centrum Zdrowia jest realizacja zadań z zakresu zdrowia publicznego. Do zadań tych należy m.in. monitorowanie i diagnoza stanu zdrowia mieszkańców Gdyni, profilaktyka chorób, realizacja programów polityki zdrowotnej, zachęcanie do prowadzenia zdrowego trybu życia i podnoszenie poziomu świadomości zdrowotnej mieszkańców poprzez organizowanie kampanii informacyjnych, działań edukacyjnych oraz wydarzeń prozdrowotnych. Podejmowane działania mają na celu podniesienie świadomości zdrowotnej mieszkańców Gdyni oraz ułatwienie im dostępu do badań, działań medycznych w tych dziedzinach, które po przeprowadzeniu analiz wydają się w danym momencie kluczowe. W związku z powyższym tematyka podejmowanych akcji oraz działań podlega systematycznej aktualizacji.

GCZ, z ramienia Gminy Miasta Gdyni, jest również jednostką kontrolującą i wspomagającą podmioty prowadzące żłobki i kluby dziecięce. Zespół Zadań Publicznych GCZ to komórka organizacyjna czuwająca nad bezpieczeństwem dzieci do lat trzech w żłobkach, klubach dziecięcych i będących pod opieką dziennych opiekunów. Kontroluje ona – z upoważnienia Prezydenta Miasta Gdyni – kwalifikacje opiekunów i miejsca, w których rozwijają się dzieci.

W ramach funkcjonowania GCZ działa również Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. W skład Zespołu wchodzi lekarze orzecznicy, psychologowie, pedagodzy, pracownicy socjalni, doradcy zawodowi oraz obsługa administracyjna. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Gdyni. Do głównych zadań Zespołu należy wydawanie orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, wydawanie legitymacji dokumentujących niepełnosprawność i stopień niepełnosprawności oraz wydawanie kart parkingowych.

Zespół Profilaktyki i Uzależnień GCS realizuje obsługę Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (do której głównych zadań należy podejmowanie działań na rzecz rozwiązywania problemów z nałogiem i uzależnieniem). Kierował również pracami nad „Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Gdyni na lata 2021 – 2024”, w ramach którego tworzy obecnie ofertę i zleca zadania mające na celu pomoc osobom uzależnionych od alkoholu oraz ich rodzinom, wspomaga grupy samopomocowe DDD/DDA. Zespół realizuje także zadania związane z Krajowym Programem Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS.

Oferta:

- organizacja kursów języka polskiego dla ukraińskojęzycznych pracowników placówek medycznych w Gdyni
- prowadzenie Integracyjnego Centrum Wsparcia Psychologicznego, tj. projektu bezpłatnego wsparcia i pomocy psychologicznej dla dzieci i młodzieży oraz rodzin uchodźczych z Ukrainy.

Realizowany przez psychologów z Ukrainy. Indywidualne konsultacje psychologiczne oraz zajęcia grupowe, a także wsparcie dla nauczycieli szkolnych realizowane są przez psychologów z Ukrainy

- Szkoła Rodzenia (pn. *Privit Mama*) dla przyszłych mam dotkniętych kryzysem uchodźczym realizowany przez placówkę medyczną wyłonioną w drodze konkursu
- wsparcie psychiatryczne i psychologiczne realizowane przez Centrum Zdrowia Diagnoza i Terapia – konsultacje oraz oddział dzienny dla dzieci i młodzieży (również dla rodzin ukraińskich kierowanych przez pracowników Integracyjnego Centrum Wsparcia Psychologicznego)

Podmiot prowadzący: Gdyńskie Centrum Zdrowia – samodzielna jednostka budżetowa miasta

Warunki dostępu: Wylistowane w ofercie działania na rzecz cudzoziemców – finansowane ze środków UNICEF – są dla ich uczestników nieodpłatne. Wymagają wcześniejszego kontaktu lub rejestracji.

W przypadku Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych obywatelstwo osoby nie jest istotne – obowiązuje wyłącznie kryterium zamieszkania osoby zgłaszanej na terenie Gdyni.

Postępowanie w przedmiocie wydania orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności regulowane jest przepisami prawa krajowego.

Finansowanie: budżet Miasta Gdyni, budżet Wojewody Pomorskiego, dofinansowania z Ministerstwa Zdrowia, środków unijnych oraz Funduszu Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci (UNICEF)

Dane kontaktowe, strona internetowa lub kontakt społecznościowy:

- Telefon: 58 880 83 22 (siedziba główna Gdyńskiego Centrum Zdrowia)
- Telefon: 58 880 83 25 (Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych)
- Email: sekretariat@gcz.gdynia.pl
- www.gcz.gdynia.pl

04. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni

Fizyczna charakterystyka: siedziba administracyjna MOPS Gdynia mieści się przy ul. Grabowo 2 w Gdyni, w budynku dostosowanym do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Strukturę organizacyjną MOPS tworzy niemal 30 komórek, zarówno administracyjnych, jak i działających w obszarze wsparcia merytorycznego - zlokalizowanych w różnych dzielnicach Gdyni.

Rola / funkcja: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jest częścią gdyńskiego systemu polityki społecznej i został powołany, aby organizować przestrzeń dla działań w obszarze pomocy społecznej. Misją Ośrodka jest wspieranie gdynian, w sposób uwzględniający ich konkretne potrzeby i możliwości. Działania MOPS w Gdyni prowadzone są w ramach wyodrębnionych obszarów zarządczych, którym podporządkowana jest struktura ośrodka, tj. wsparcia osób z ograniczoną samodzielnością (osoby z niepełnosprawnością, seniorzy), wsparcia dziecka i rodziny (w tym z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, uwikłanych w problem przemocy domowej czy uzależnień, a także w obszarze pieczy zastępczej) oraz pionu interwencji mieszkaniowej i planowania strategicznego. MOPS Gdynia sprawuje także nadzór merytoryczny nad gdyńskimi jednostkami organizacyjnymi, funkcjonującymi w sferze zabezpieczenia społecznego. MOPS Gdynia zatrudnia obecnie 450 osób, w tym 129 pracowników socjalnych. Wśród zatrudnionej kadry znajdują się także osoby z doświadczeniem migracji.

Oferta: Szeroka oferta wsparcia obejmuje m.in.:

- prowadzenie pracy socjalnej o różnym poziomie intensywności
- wsparcie asystenta rodziny
- wsparcie specjalistyczne, w tym pedagogiczne, psychologiczne, terapeutyczne, prawne – dedykowane różnym grupom odbiorców (m.in. osobom uwikłanym w problem przemocy domowej, uzależnień czy w kryzysie psychicznym) oraz wsparcie rodziców/opiekunów i dzieci z syndromem FASD (spektrum płodowych zaburzeń alkoholowych)
- pomoc interwencyjną
- prowadzenie Punktu Informacyjnego dla Cudzoziemców
- zapewnienie opieki dziennej i całodobowej dla osób niesamodzielnych, w szczególności seniorów, osób z niepełnosprawnościami i przewlekle chorych, osób w kryzysie bezdomności
- organizacja rodzinnej pieczy zastępczej wraz z zapewnieniem szerokiego dostępu do usług wspierających i specjalistycznych
- przyznawanie pieniężnych świadczeń pomocy społecznej (zależnie od kryterium dochodowego i indywidualnej sytuacji życiowej)

Podmiot prowadzący: MOPS Gdynia – samodzielna jednostka budżetowa miasta

Warunki dostępu: Dostępność do oferty regulowana jest zarówno przepisami prawa krajowego (co dotyczy w szczególności świadczeń pieniężnych pomocy społecznej), jak i wewnętrznymi regulaminami poszczególnych jednostek organizacyjnych (co dotyczy w szczególności usług o charakterze specjalistycznym). Pierwszym miejscem kontaktu z MOPS Gdynia w większości przypadków jest Dzielnicowy Ośrodek Pomocy Społecznej. W Gdyni działają cztery DOPS-y. Każdemu

z nich przyporządkowano osobny rejon miasta. Informacje o rejonach i ulicach, które obejmują poszczególne DOPS-y znajdują się na stronie internetowej: <https://mopsgdynia.pl/organizacja-mops/rejonizacja/>

W związku z wybuchem konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy, w marcu 2022 roku na poziomie legislacji krajowej wprowadzono przepisy, które umożliwiają obywatelom Ukrainy z doświadczeniem uchodźczym dostęp do oferty i świadczeń pomocy społecznej na zasadach obowiązujących obywateli Polski.

Finansowanie: budżet Miasta Gdyni oraz środki pozabudżetowe, w tym Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, ministerialne, unijne i Funduszu Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci (UNICEF)

Dane kontaktowe, strona internetowa lub kontakt społecznościowy:

- <https://mopsgdynia.pl>
- <https://mopsgdynia.pl/organizacja-mops/rejonizacja/>
- Telefon: 58 782 01 20; 58 625 93 37
- Email: sekretariat@mopsgdynia.pl

05. Muzeum Emigracji w Gdyni

Fizyczna charakterystyka: Muzeum mieści się w Gdyni przy ul. Polskiej 1 w budynku Dworca Morskiego – miejsca, z którego emigrację rozpoczęło tysiące Polek i Polaków. Budynek Dworca został przystosowany do potrzeb wystawienniczych. Zapewnia również dostępność dla osób z niepełnosprawnościami.

Rola / funkcja: Otwarte w 2015 roku Muzeum Emigracji w Gdyni to pierwsza w Polsce instytucja opowiadająca historię migracji Polek i Polaków. Wystawa stała Muzeum w obszerny sposób przedstawia dzieje emigracji z ziem polskich w okresie ostatnich dwustu lat. Ekspozycja przybliży przeżycia ludzi opuszczających ojczyznę, ich obawy, nadzieje, a także przyczyny i skutki emigracji. W prezentowanych w Muzeum wystawach czasowych podejmowany jest temat dawnych i dzisiejszych migracji oraz ich wpływu na kultury i społeczeństwa. Muzeum realizuje także projekty badawcze, edukacyjne i kulturalne, których celem jest przybliżanie odbiorcom zjawiska migracji oraz tworzenie miejsca dla każdego.

Oferta: W ofercie Muzeum znajdują się wydarzenia kierowane do szerokiego grona odbiorców, w tym do rodzin z dziećmi, młodzieży szkolnej, osób z niepełnosprawnościami oraz wszystkich zainteresowanych tematyką migracyjną. Wystawę stałą można zwiedzać z audioprzewodnikiem w kilku językach (w tym angielskim, ukraińskim i rosyjskim). Osoby z doświadczeniem migracji zapraszane są w szczególności do udziału w:

- zwiedzaniu wystawy z wolontariuszem-przewodnikiem (w wybrane soboty w godzinach 13:30 – 15:00 można zwiedzić wystawę z przewodnikiem w języku rosyjskim lub ukraińskim; oprowadzanie jest bezpłatne, wymagany jest jednak zakup biletu na wystawę stałą; zapisy: kasa@muzeumemigracji.pl)
- spotkaniach punktu wymiany językowej *Gdynia Language Swap*. W wybrane soboty Muzeum organizuje przestrzeń do spotkań, wymiany doświadczeń i nauki języków. Uczestnicy ćwiczą konwersacje w różnych językach wymieniając się umiejętnościami. Spotkania są nieodpłatne, wymagają zapisu: <http://bit.ly/GdnLandSwap>
- kursach online języka polskiego (zapisy: warsztaty@muzeumemigracji.pl)
- spotkaniach z cyklu „Pop-quiz z widokiem na Bałtyk”, czyli kulturalnej rozrywki dla wszystkich zainteresowanych popkulturą. Spotkania odbywają się w piątki co trzy tygodnie. Wstęp jest bezpłatny i nie wymaga zapisów

Podmiot prowadzący: Muzeum Emigracji w Gdyni – samorządowa instytucja kultury prowadzona przez Gminę Miasta Gdynia

Warunki dostępu: Muzeum można zwiedzić we wtorki w godzinach 12:00 – 20:00 oraz od środy do niedzieli w godzinach 10:00 – 18:00. Aby zwiedzić wystawę stałą należy wcześniej kupić bilet w kasie muzeum – z cennikiem biletów można zapoznać się na stronie www.polska1.pl. W środę wstęp na wystawę stałą jest bezpłatny. Dostęp do audioprzewodnika jest płatny i kosztuje 10 złotych. Część warsztatów oraz wydarzeń organizowanych w muzeum jest odpłatna. Terminy wydarzeń i szczegóły na temat oferty dostępne na wskazanej stronie internetowej.

Finansowanie: budżet Miasta Gdyni oraz wpływy wynikające z prowadzonej działalności; część projektów jest realizowana ze środków zewnętrznych, m.in. przy wsparciu Funduszu Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci (UNICEF)

Dane kontaktowe, strona internetowa lub kontakt społecznościowy:

- www.polska1.pl
- <https://www.facebook.com/muzeumemigracjigdynia>
- <https://www.instagram.com/muzeumemigracji>

06. Partnerstwo Gminy Miasta Gdyni z UNICEF

Fizyczna charakterystyka: partnerstwo Gminy Miasta Gdyni z UNICEF na wsparcie realizacji działań związanych z interwencją uchodźczą na terenie Miasta Gdyni i reagowaniem na sytuacje nadzwyczajne, realizowane na podstawie podpisanego we wrześniu 2022 roku porozumienia.

Rola / funkcja: Program wspólnych inicjatyw mających na celu realizację działań związanych z kryzysem uchodźczym po wybuchu konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy zakłada blisko 90 różnych aktywności określonych w tzw. workplanie i realizowanych przez poszczególne jednostki miejskie w obszarach związanych z pomocą społeczną, ochroną dzieci, zdrowiem, edukacją oraz adaptacją i integracją. Program wspólnych inicjatyw zainicjowano we wrześniu 2022 roku z terminem realizacji do grudnia 2023 roku.

Oferta: Ramowa oferta określona w workplanie obejmuje kilka sekcji tematycznych, w tym:

- WSPARCIE SPOŁECZNE I OCHRONA DZIECI – realizacja świadczeń pomocy społecznej, mających na celu zaspokojenie bieżących potrzeb uchodźców mieszkających na terenie Gdyni, utworzenie trzech mieszkań wspieranych, opracowanie analizy potrzeb dot. usług społecznych, wsparcie dzieci i młodzieży znajdujących się w kryzysie psychicznym w formie m.in. konsultacji psychologicznych, terapeutycznych i socjoterapeutycznych, zapewnienie tłumaczy w jednostkach pomocowych miasta, wsparcie rodzin w formie pracy socjalnej, prowadzenie Punktu Informacyjnego dla Cudzoziemców, wsparcie w formie opieki tymczasowej dla dzieci pozbawionych opieki rodziców biologicznych, wsparcie socjalne rodzin uwikłanych w problem przemocy domowej, zapewnienie warunków do przygotowania kandydatów do roli rodziców zastępczych, utworzenie i wsparcie w funkcjonowaniu SpilnoHub, świadczenie usług niskoprogowego dostępu do żywności w formie sklepów społecznych.
- ZDROWIE – zapewnienie szerokiego wsparcia w formie świadczeń zdrowotnych, działań profilaktycznych (w tym kampanii prozdrowotnych), zapewnienie apteczek pierwszej pomocy przedmedycznej, zestawów higienicznych.
- ADAPTACJA – organizacja zajęć językowych, sportowych, artystycznych, edukacyjnych, warsztatów promujących multikulturowość, wydarzeń integracyjnych, działań mających na celu wymianę doświadczeń, różnorodnych form spędzania czasu wolnego i podnoszenia kompetencji społecznych i zawodowych.
- KOMUNIKACJA – przygotowanie materiałów informacyjnych w języku ukraińskim, prowadzenie kampanii promocyjnych mających na celu upowszechnienie dostępnej ofertą wsparcia, przewodników, dostosowanie przestrzeni miejskiej w kierunku zwiększenia jej dostępności, prowadzenie infolinii oraz moderowanej grupy dla cudzoziemców na Facebooku.
- EDUKACJA – prowadzenie działań mających na celu wzrost kompetencji w szeroko rozumianym środowisku edukacyjnym, w tym organizacja warsztatów, tworzenie scenariuszy zajęć dla pracowników placówek oświatowych i rodziców, szkolenie kadry, tłumaczenie programów edukacyjnych, realizowanie zajęć integracyjnych, poznawczych, wyrównujących różnice edukacyjne, organizacja licznych form edukacji nieformalnej, zapewnienie tłumaczeń i asystentów (w tym także dla dzieci ze specjalnymi potrzebami), świadczenie usług konsultacyjnych i poradnictwa edukacyjno-zawodowego, zakup materiałów i sprzętu edukacyjnego.

- ROZWÓJ INNOWACJI SPOŁECZNYCH ukierunkowanych na potrzeby uchodźców, w tym tworzenie warunków do organizacji społeczności ukraińskiej, wsparcie organizacji pozarządowych w procesie ich rozwoju lub tworzenia, realizacja badań społecznych.

Podmiot prowadzący: Za koordynację działań odpowiada Urząd Miasta w Gdyni. Bezpośrednimi realizatorami są: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni, Laboratorium Innowacji Społecznych w Gdyni, Zespół Placówek Specjalistycznych, Gdyńskie Centrum Zdrowia, Urząd Miasta Gdyni (w tym: Wydział Edukacji, Wydział Kultury, Samodzielny Referat ds. Jakości Życia, Wydział Administracyjny), Gdyńskie Centrum Sportu, Muzeum Miasta Gdyni, Muzeum Emigracji w Gdyni, Biblioteka Gdynia, Młodzieżowy Dom Kultury w Gdyni, Teatr Gdynia Główna, Gdyńskie Centrum Organizacji Pozarządowych.

Warunki dostępu: Bezpośrednimi odbiorcami działań są uchodźcy wojenni z Ukrainy – osoby i rodziny w trudnej sytuacji socjalnej, bytowej, zdrowotnej i mieszkaniowej. Część zaplanowanych w workplanie aktywności ma charakter integracyjny, zakładając współdziałanie społeczności lokalnej w zaplanowanych działaniach. Oferta wsparcia jest dla jej uczestników nieodpłatna. Kryteria dostępu określone są przez wewnętrzne regulaminy realizatorów.

Finansowanie: środki Funduszu Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci (UNICEF)

Dane kontaktowe, strona internetowa lub kontakt społecznościowy:

- [Partnerstwo Gminy Miasta Gdyni z UNICEF – wsparcie realizacji działań MOPS związanych z kryzysem ukraińskim i reagowaniem na sytuację uchodźców w Gdyni – MOPS Gdynia](#)
- Biuro ds. Jakości Życia Urzędu Miasta Gdyni (jednostka koordynująca): tel. 58 527 39 81

07. Placówka Straży Granicznej w Gdyni

Fizyczna charakterystyka: Placówka Straży Granicznej obsługuje morskie przejście graniczne w Gdyni. Swoim zasięgiem służbowym obejmuje powiaty: kartuski, kościerski, chojnicki oraz miasto na prawach powiatu Gdynia. Jej siedziba znajduje się przy ul. Solidarności 1B w Gdyni.

Rola / funkcja: Straż Graniczna jest jednolitą, umundurowaną i uzbrojoną formacją Rzeczypospolitej Polski przeznaczoną m.in. do: ochrony nienaruszalności granicy morskiej przed nielegalną migracją, organizowania kontroli ruchu granicznego w przejściach granicznych oraz zapewnienia sprawności odpraw i płynności ruchu granicznego, wykrywania przestępstw i wykroczeń granicznych oraz ścigania ich sprawców, zwalczania przemytu zorganizowanego i przeciwdziałania przemytowi narkotyków, broni oraz substancji radioaktywnych przez przejścia graniczne i z otwartego morza, ochrony ważnych szlaków komunikacyjnych, zapewnienia porządku publicznego i bezpieczeństwa w przejściach granicznych, komunikacji lotniczej, szlakach komunikacyjnych, polskich obszarach morskich i strefie nadgranicznej, zabezpieczenia interesów ekonomicznych Rzeczypospolitej Polski na polskich obszarach morskich.

Oferta: Placówka wydaje zezwolenia na przekraczanie granicy państwowej (w tym wizy), nadaje status uchodźcy, jak również ochronę uzupełniającą, pobyt tolerowany i pobyt humanitarny. Do jej zadań należy także przeprowadzanie kontroli legalności wykonywania pracy przez cudzoziemców, prowadzenia działalności gospodarczej przez cudzoziemców oraz powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom.

Podmiot prowadzący: Straż Graniczna Morski oddział Straży Granicznej – państwowa jednostka budżetowa

Warunki dostępu: Działalność placówki skierowana jest zarówno do innych służb porządku publicznego i właściwych organów państwowych, jak i bezpośrednio do cudzoziemców. Warunki dostępu regulowane przepisami prawa krajowego.

Finansowanie: budżet państwa

Dane kontaktowe, strona internetowa lub kontakt społecznościowy:

- <https://www.morski.strazgraniczna.pl/mor/placowki/placowka-strazy-granicz-3/1643,Placowka-Strazy-Granicznej-w-Gdyni.html>
- Email: sdo.gdynia@strazgraniczna.pl
- Telefon: 58 627 35 00

08. Powiatowy Urząd Pracy w Gdyni

Fizyczna charakterystyka: Powiatowy Urząd Pracy w Gdyni mieści się w trzykondygnacyjnym budynku przy ul. Hugo Kołłątaja 8 w Gdyni, dostosowanym do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Punkt Obsługi Urzędu Pracy dla mieszkańców oraz cudzoziemców przebywających na terenie Sopotu, zlokalizowany jest na parterze budynku Centrum Pomocy Ukrainie przy al. Niepodległości 749 w Sopocie.

Rola / funkcja: Instytucja publiczna realizująca zadania wynikające z ustaw i rozporządzeń, a także innych aktów prawnych, dotyczących problematyki promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym osób niepełnosprawnych. Zadania te to m.in: udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu pracy, udzielanie pomocy pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników, kierowanie osób bezrobotnych na dostępne formy wsparcia, rejestrowanie osób bezrobotnych i poszukujących pracy, finansowanie kształcenia pracowników i pracodawców, prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, przyznawanie i wypłata zasiłków, stypendiów oraz innych świadczeń, a także realizacja zadań związanych z międzynarodowym przepływem pracowników, wynikających z odrębnych przepisów, umów międzynarodowych i innych porozumień zawartych z partnerami zagranicznymi, badanie i analiza sytuacji na lokalnym rynku pracy w związku z postępowaniem o wydanie zezwolenia na pracę cudzoziemca lub postępowaniem o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, realizacja zadań związanych z podejmowaniem przez cudzoziemców pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Powiatowy Urząd Pracy w Gdyni zatrudnia obecnie 92 osoby.

Oferta:

- Pośrednictwo Pracy – informowanie o aktualnych ofertach pracy, organizacja giełd i targów pracy, umawianie kandydatów na rozmowy rekrutacyjne, dostęp do ofert pracy poprzez Centralną Bazę Ofert Pracy i aplikację e-praca. Usługa jest otwarta i dostępna dla osób zarejestrowanych w urzędzie oraz niezarejestrowanych.
- Poradnictwo zawodowe – pomoc w przygotowaniu do poszukiwania pracy na terenie Polski, przygotowanie dokumentów aplikacyjnych w języku polskim, pomoc w uzupełnieniu kwalifikacji zawodowych oraz w wyborze odpowiedniego miejsca pracy.
- Wsparcie w zakresie szkoleń i dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej.
- Prowadzenie Punktu informacyjnego dla cudzoziemców poszukujących pracy na terenie Polski – dedykowanego przede wszystkim osobom niezarejestrowanym.
- Cykliczne spotkania informacyjne dedykowane cudzoziemcom poszukującym pracy na terenie Polski na temat legalnego podejmowania pracy przy współpracy z takimi instytucjami jak: ZUS, Inspekcja Pracy, Urząd Skarbowy, Straż graniczna) – dostępne zarówno dla osób zarejestrowanych w PUP, jak i niezarejestrowanych.
- Organizowanie podczas Targów Pracy Edukacji i Przedsiębiorczości tzw. Strefy Cudzoziemca, w której każdy obcokrajowiec może uzyskać wiele informacji dotyczących legalnego pobytu i pracy na terenie Polski od m.in. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Państwowej Inspekcji Pracy, Straży Granicznej oraz różnych organizacji wspierających cudzoziemców.
- Spotkania informacyjne dla pracodawców, na temat procedur legalizacji zatrudnienia cudzoziemców.

- Objęcie ubezpieczeniem zdrowotnym osób zarejestrowanych jako bezrobotne, o ile nie podlegają ubezpieczeniu zdrowotnemu z innego tytułu.
- Rejestracja osób bezrobotnych i poszukujących pracy możliwa jest osobiście, po umówieniu się na wizytę telefonicznie lub mailowo; rejestracja elektroniczna dostępna na stronie praca.gov.pl, gdzie wyodrębniony jest wniosek o dokonanie rejestracji w języku ukraińskim dla osób z Ukrainy.

Podmiot prowadzący: Powiatowy Urząd Pracy w Gdyni jest jednostką organizacyjną powiatu, wchodzącą w skład administracji zespolonej

Warunki dostępu: Usługa rejestracji w Urzędzie Pracy w Gdyni dostępna jest dla wszystkich bezpłatnie. Rejestracja odbywa się:

1) Elektronicznie – przez portal praca.gov.pl:

- pełna rejestracja (wypełnienie i wysłanie formularza online, dołączenie skanów dokumentów i podpisanie wniosku podpisem zaufanym lub elektronicznym) – status bezrobotnego lub poszukującego pracy nabywa się od dnia dokonania rejestracji.
- prerejestracja (wypełnienie formularza rejestracyjnego w tym dołączenie skanów dokumentów i umówienie terminu wizyty osobistej w celu dokonania rejestracji) – status bezrobotnego, poszukującego pracy nabywa się od dnia wizyty w Urzędzie.

Na stronie praca.gov.pl wyodrębniony jest również wniosek o dokonanie rejestracji w języku ukraińskim dla osób z Ukrainy.

2) Osobiście po wcześniejszym umówieniu terminu spotkania telefonicznie: wizyta w Gdyni (58) 776 12 27, wizyta w Sopocie (58) 521 38 97 lub mailowo na adres pup@pupgdynia.pl. W temacie wiadomości należy wpisać "Do działu rejestracji i ewidencji" a w treści maila zamieścić imię, nazwisko, PESEL i numer telefonu. Pracownicy Urzędu skontaktują się następnie z adresatem i zaproponują najbliższy dostępny termin wizyty.

Osoby zainteresowane skorzystaniem z pomocy pośrednika pracy lub doradcy zawodowego proszone są o wcześniejsze umówienie się na wizytę. Wykaz numerów telefonów i adresów email do poszczególnych pracowników znajduje się na stronie <https://gdynia.praca.gov.pl/>.

Finansowanie: budżet Miasta Gdyni oraz środki Funduszu Pracy przeznaczone na zadania fakultatywne. Działalność jednostki współfinansowana jest również z dotacji celowej na wydatki bieżące z budżetu powiatu Sopot. Zadania realizowane są z Funduszu Pracy oraz ze środków unijnych przeznaczonych na aktywizację zawodową bezrobotnych.

Dane kontaktowe, strona internetowa lub kontakt społecznościowy:

- <https://gdynia.praca.gov.pl/>
- <https://bip.pupgdynia.pl/>
- https://www.facebook.com/pupgdynia/?locale=pl_PL
- <https://www.facebook.com/GdynscyDoradcyKariery/>

09. Program „Szkoła Otwarta”

Fizyczna charakterystyka: autorski program gdyńskiego samorządu, realizowany rokrocznie od 1999 roku w kilkunastu gdyńskich szkołach.

Rola / funkcja: Celem programu jest stworzenie mieszkańcom Gdyni szerokiej oferty aktywnego spędzania czasu wolnego, przy wykorzystaniu bazy lokalowej placówek oświatowych. Idea programu zakłada, że w gdyńskich szkołach po zakończeniu lekcji odbywają się zajęcia, z których korzystać mogą mieszkańcy miasta, niezależnie od narodowości. Zajęcia są łatwo dostępne, również w literalnym znaczeniu – odbywają się bowiem w samym centrum osiedli czy dzielnic. Każdy realizator Programu posiada pełną swobodę zarówno jeśli chodzi o ułożenie planu zajęć, jak i dobór osób prowadzących. Oferta programowa jest różnorodna i ulega rokrocznie zmianom, zgodnie z potrzebami lokalnej społeczności. Poprzez Program realizowana jest ważna funkcja, polegająca na wykorzystaniu infrastruktury miejskich instytucji oddolną aktywnością mieszkańców.

Oferta: pozalekcyjne zajęcia tematyczne rozwijające umiejętności dzieci i młodzieży o charakterze sportowym, edukacyjnym czy prozdrowotnym; oferta zajęć zróżnicowana w zależności od placówki i edycji programu

Podmiot prowadzący: program „Szkoła Otwarta” realizowany jest obecnie w 19 gdyńskich placówkach oświatowych, zlokalizowanych w różnych dzielnicach miasta

Warunki dostępu: zajęcia realizowane są codziennie w dni powszednie (w niektórych szkołach także w weekendy), najczęściej popołudniami; obowiązują zapisy; część zajęć odbywa się bezpłatnie, część odpłatnie w symbolicznej wysokości, celem zabezpieczenia stopnia frekwencji.

Finansowanie: dotacja z budżetu miasta Gdyni, opłaty wnoszone przez uczestników części zajęć oraz środki Funduszu Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci (UNICEF)

Dane kontaktowe, strona internetowa lub kontakt społecznościowy:

- https://edukacja.gdynia.pl/szkola_otwarta/

10. Punkt Informacyjny dla Cudzoziemców

Fizyczna charakterystyka: Punkt funkcjonuje przy ul. Wolności 11a w siedzibie Zespołu ds. Intensywnej Pracy Socjalnej z Rodziną MOPS Gdynia.

Rola / funkcja: Celem działalności Punktu jest wspieranie przybywających do Gdyni osób i rodzin, w adaptacji do nowych warunków życia i zamieszkania, a także kompleksowa pomoc w sytuacjach kryzysowych, z którymi borykają się nowi gdynianie. Punkt zapewnia wsparcie cudzoziemcom – w tym spoza krajów Unii Europejskiej – mieszkającym w Gdyni zarówno z pozwoleniem na pobyt stały, jak i bez karty stałego pobytu. Z oferty Punktu mogą korzystać też Polacy, np. małżonkowie cudzoziemców lub osoby zatrudniające cudzoziemców. W Punkcie przyjmują cztery osoby: konsultant prawny, tłumacz, pracownik socjalny i konsultant do spraw cudzoziemców a koordynacją jego działań i pozostałych instytucji działających na rzecz wsparcia cudzoziemców w Gdyni zajmuje się kierownik Zespołu ds. Intensywnej Pracy Socjalnej z Rodziną MOPS Gdynia.

Oferta: W ramach działalności Punktu udzielana jest pomoc w rozwiązywaniu problemów dnia codziennego, analiza, interpretacja oraz asysta w uzupełnianiu i sporządzaniu wszelkiego rodzaju dokumentacji i pism, niezbędnych do zalegalizowania pobytu i pracy, udzielane są informacje o innych działających na terenie Gdyni i Trójmiasta instytucjach pomocowych i doradczych, czy też dotyczących przysługujących cudzoziemcom praw i innych zagadnień związanych z codziennym życiem w Polsce, w zależności od zgłaszanych potrzeb. Wszystkie porady w razie konieczności tłumaczone są na bieżąco przez obecnego na miejscu tłumacza. Pracownicy Punktu często sięgają do alternatywnych form wsparcia dla potrzebujących cudzoziemców, ponieważ tylko niektórzy z nich – z uwagi na ograniczenia formalnoprawne z poziomu legislacji krajowej – mogą korzystać z usług pomocy społecznej. W razie potrzeb Punkt zapewnia wsparcie pracownika socjalnego w postaci: pomocy i pośrednictwa w zorganizowaniu miejsca dla dzieci w przedszkolu, pokierowania do innych instytucji pomocowych czy specjalistów w mieście, udzielaniu informacji na temat możliwych do uzyskania świadczeń poza systemem pomocy społecznej, organizowania pomocy rzeczowej, w tym w formie żywności.

Podmiot prowadzący: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni – samodzielna jednostka budżetowa miasta

Warunki dostępu: Wstęp wolny i nieodpłatny. Z poradnictwa Punktu można skorzystać zarówno osobiście, jak i za pośrednictwem poczty elektronicznej lub telefonicznie. Punkt informacyjny jest czynny jeden dzień w tygodniu przez 2 godziny (w czwartki w godz.17.00-19.00), jednak zasadnicza część porad udzielana jest w formie elektronicznej i telefonicznej przez 5 dni w tygodniu od godziny 8:00 do 16:00. Wszystkie porady odbywają się anonimowo.

Finansowanie: budżet Miasta Gdyni

Dane kontaktowe, strona internetowa lub kontakt społecznościowy:

- Email: cudzoziemcy@mopsgdynia.pl
- www.facebook.com/groups/cudzoziemcy.gdynia
- Telefon: 797 993 614, 516 870 249

11.

Punkty Nieodpłatnej Pomocy Prawnej i Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego, Biuro Porad Obywatelskich, Gdyńskie Centrum Mediacji

Fizyczna charakterystyka: Stowarzyszenie OVUM prowadzi działalność na terenie województwa pomorskiego i wielkopolskiego. Siedziba organizacji znajduje się w Gdyni Śródmieściu przy ul. Traugutta 2, w której prowadzone jest Biuro Porad Obywatelskich, Gdyńskie Centrum Mediacji i Punkty Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego. W lokalu mieści się recepcja, toaleta i kilka pomieszczeń do obsługi klientów. Lokal jest dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową. Punkty Nieodpłatnej Pomocy Prawnej w Gdyni zlokalizowane są w różnych dzielnicach miasta: Chyloni (Przystań Opata Hackiego 33), Oksywiu (Przystań Śmidowicza 49), Wielkim Kacku (Przystań Lipowa 15), Witominie (Przystań Widna 2A) i Cisowej (Przystań Chyłońska 237). Stowarzyszenie współprowadzi również Gdynia Community Center (por. punkt 0.2).

Rola / funkcja: Stowarzyszenie OVUM jest organizacją pożytku publicznego działającą od 2004 roku. Jego działalność skupia się na świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, prawnego i psychologicznego oraz prowadzeniu działalności mediacyjnej, edukacyjnej i integracyjnej. Każdy – niezależnie od obywatelstwa, narodowości, czy języka, którym się posługuje – może liczyć na wsparcie zespołu liczącego ponad 70 współpracowników ze znajomością wielu języków obcych. Stowarzyszenie jest aktywnym członkiem Związku Biur Porad Obywatelskich, Ogólnopolskiej Sieci Organizacji Pozarządowych Przeciwko Handlowi Ludźmi i Koalicji Infolinii.

Oferta:

- Pomoc prawna kierowana jest do osób, które borykają się z problemem prawnym. Profesjonalny prawnik wskazuje, jakie są prawa i obowiązki oraz pokazuje sposób rozwiązania problemu. Prawnik może także udzielić pomocy przy sporządzeniu odpowiednich pism takich jak pozew, pismo o zwolnienie od kosztów lub o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.
- Poradnictwo psychologiczne to forma pomocy oferowana osobom przeżywającym kryzysy rozwojowe lub trudności przystosowawcze. Poradnictwo psychologiczne użyteczne jest w zmianach rozwojowych i nagromadzeniu się wydarzeń życiowych. Odbywa się ono w formie kilku spotkań, których głównym celem jest zidentyfikowanie problemu i poszukiwanie sposobów jego rozwiązania.
- Porada obywatelska może, ale nie musi, dotyczyć problemu typowo prawnego. W oparciu o analizę sytuacji doradca obywatelski udziela informacji i wskazuje różnorodne ścieżki postępowania, omawia ich wady i zalety, wskazuje gdzie i jakiej pomocy dalej szukać. Doradca obywatelski wspiera w samodzielnym rozwiązaniu problemu, a w razie potrzeby, sporządza plan działania wyjścia z problematycznej sytuacji życiowej i pomaga w jego realizacji krok po kroku.
- Mediacja jest rodzajem polubownego rozwiązywania sporów, bez potrzeby interwencji sądowej. Celem mediacji jest wypracowanie rozwiązania – z udziałem mediatora – między stronami

konfliktu poprzez dialog. Mediator może także pomóc w sporządzeniu projektu umowy o mediację czy wniosku o jej przeprowadzenie.

- Wsparcie psychospołeczne i psychologiczne udzielane jest indywidualnie i grupowo w sytuacjach kryzysowych. Jego celem jest ochrona i promowanie dobrostanu psychospołecznego oraz zapobieganie zaburzeniom psychicznym. Aktywności angażujące społecznie są elementem procesu współpracy z grupą ludzi powiązanych wspólnym miejscem pobytu, zbliżonymi zainteresowaniami lub podobną sytuacją, zmierzającego do poprawy dobrostanu tej społeczności i jej członków. Najpopularniejszymi zajęciami grupowymi są: kluby języka polskiego i angielskiego, poranna kawa, spacerunki miejskie, joga, trening uważności, arteterapia, taniec brzucha, warsztaty florystyczne, szkoła dla rodziców czy warsztaty psychodietetyczne.

Podmiot prowadzący: Stowarzyszenie OVUM – organizacja pozarządowa

Warunki dostępu: Oferta Stowarzyszenia OVUM jest ogólnodostępna i nieodpłatna. Usługi świadczone są po wcześniejszej rejestracji. Zapisy dostępne są od poniedziałku do piątku w godzinach 12:00-20:00: pod numerem telefonu 58 350-15-15, pod adresem poczty elektronicznej biuro@ovum.org.pl lub osobiście w siedzibie Stowarzyszenia OVUM. Dodatkowo zapisy w języku ukraińskim i rosyjskim możliwe są: za pośrednictwem strony internetowej <https://gdynia.cc> lub od poniedziałku do piątku w godzinach 08:00-16:00 pod numerami telefonu 58 333-44-33 i +380 947-112-100.

Finansowanie: Biuro Porad Obywatelskich i Gdyńskie Centrum Mediacji finansowane są ze środków własnych. Punkty Nieodpłatnej Pomocy Prawnej w Gdyni i Punkty Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego finansowane są ze środków Gminy Miasta Gdyni. Gdynia Community Center finansowane jest ze środków Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (United Nations High Commissioner for Refugees).

Dane kontaktowe, strona internetowa lub kontakt społecznościowy:

- <https://ovum.org.pl>
- <https://facebook.com/stowarzyszenie.ovum>
- <https://www.instagram.com/stowarzyszenie.ovum>
- <https://www.youtube.com/StowarzyszenieOVUM>
- <https://gdynia.cc>
- <https://facebook.com/gdynia.cc>
- <https://www.instagram.com/gdynia.cc>

12. Sieć Centrów Sąsiedzkich – Przystań Gdynia

Fizyczna charakterystyka: Przystań Gdynia to sieć Centrów Sąsiedzkich, obejmująca obecnie osiem miejsc zlokalizowanych w różnych dzielnicach miasta. Współtworzą je gdyńskie instytucje, organizacje i lokalne społeczności.

- **Przystań Lipowa 15** w dzielnicy Wielki Kack. Od 2018 roku działa tu Dom Sąsiedzki prowadzony przez Laboratorium Innowacji Społecznych oraz Miejski Klub Seniora „Wielki Kack”. Na potrzeby Przystani zaadaptowano budynek użyczony miastu przez Spółdzielnię Mieszkaniową Karwiny. Powierzchnia obiektu to ok. 550 m². Dysponuje on salami warsztatowymi, do ćwiczeń i dużą salą sąsiedzką.
- **Przystań Śmidowicza 49** w dzielnicy Oksywie. Funkcjonuje od czerwca 2018 roku. We wrześniu 2020 roku została uruchomiona w pełnym zakresie, po gruntownej przebudowie – przy współfinansowaniu funduszy miejskich oraz środków unijnych – budynku i zagospodarowaniu przyległego terenu. W Przystani działają: Dom Sąsiedzki koordynowany przez Laboratorium Innowacji Społecznych, Dzielnicowy Ośrodek Pomocy Społecznej nr 2, Miejski Klub Seniora „Północ”, Placówka Wsparcia Dziennego SPOT Światłowcy, Gdyńskie Centrum Sportu – z ofertą zajęć sportowych oraz Centrum Zdrowia Diagnoza i Terapia Gdynia – ośrodek środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży. Przystań dysponuje dużą salą sąsiedzką, sąsiedzką kuchnią, salami warsztatowymi i konferencyjnymi, pracownią artystyczną, siłownią, salą gimnastyczną i salą fitness. Na ogólnodostępnym dziedzińcu znajdują się urządzenia sportowe, rekreacyjne i zabawowe dla dzieci, ogród społeczny oraz miejsce, w którym mogą odbywać się np. pokazy kina plenerowego. Powierzchnia obiektu to ok. 3100 m².
- **Przystań Chylońska 237** w dzielnicy Cisowa. Uruchomiona we wrześniu 2018 roku. Po zakończeniu gruntownej przebudowy budynku, w Przystani działają: Dzienny Dom Senior+, Biblioteka Cisowa, Dzielnicowy Ośrodek Pomocy Społecznej nr 3, Gdyńskie Centrum Sportu. Powierzchnia obiektu to ok. 2375 m². Do dyspozycji mieszkańców jest m.in. sala gimnastyczna i sale przeznaczone na działania sąsiedzkie..
- **Przystań Opata Hackiego 33** w dzielnicy Chylonia. Działa od 2019 roku w całkowicie zmodernizowanym – przy współfinansowaniu funduszy miejskich oraz środków unijnych – obiekcie. Przystań łączy funkcje Biblioteki Chylonia oraz Domu Sąsiedzkiego, prowadzonego przez Laboratorium Innowacji Społecznych. W Domu Sąsiedzkim znajdują się m.in. ogólnodostępna kuchnia, dwie duże sale i mniejsze sale spotkań. Powierzchnia obiektu to 700 m².
- **Przystań Chabrowa 43** w dzielnicy Pustki Cisowskie-Demptowo funkcjonuje od 2022 roku. Zlokalizowana jest tu filia Biblioteki Gdynia oraz Rada Dzielnic, a także przestrzeń na działania sąsiedzkie. Do dyspozycji mieszkańców są sale warsztatowe oraz aneks kuchenny.
- **Przystań Łowicka 51** w dzielnicy Mały Kack otwarta w grudniu 2022 roku. Łączy kilka funkcji: filię Biblioteki Gdynia, siedzibę Rady Dzielnic, a także przestrzeń na działania sąsiedzkie połączone z wypożyczalnią książek dla najmłodszych czytelników i aneksem kuchennym. Na terenie Przystani zlokalizowana jest nietypowa atrakcja – zjeżdżalnia przystosowana do użytkowania przez dzieci w wieku od 3 lat oraz dorosłych.

- **Przystani Wiclińska 50A** w dzielnicy Chwarzno-Wiczlino, otwarta w lutym 2023 roku w skrzydle Zespołu Szkół nr 8. Siedziby mają tu Rada Dzielnicy oraz filia Biblioteki Gdynia. Dostępna jest także sala warsztatowa z aneksem kuchennym.
- **Przystań Widna 2A** w dzielnicy Witomino, otwarta we wrześniu 2023 roku. Budowa została sfinansowana z funduszy miejskich oraz środków unijnych. To dwa budynki, w których działają Dom Sąsiedzki i Biblioteka Witomino. Łączna powierzchnia użytkowa to 900 m kw. W Domu Sąsiedzkim do dyspozycji mieszkańców są m.in. wielofunkcyjna sala sąsiedzka z Kącikiem Malucha, sala gimnastyczna z zapleczem sanitarnym, ogólnodostępna kuchnia, a także miejsca spotkań i warsztatów oraz patio.

Rola / funkcja: Przystanie to idea rozwijana od 2018 roku przez gdyński samorząd, polegająca na lokalizowaniu usług miejskich i przestrzeni sąsiedzkiej aktywności w dzielnicach, blisko mieszkańców. To przestrzenie realizacji pomysłów i zainteresowań współtworzone przez mieszkańców i mieszkanki, gdyńskie instytucje i organizacje. Przystanie działają według spójnego pomysłu. We wszystkich prowadzone są działania sąsiedzkie, a jednocześnie każda z nich różni się wielkością, doborem tworzących jej instytucji i programem – w zależności od lokalnego kontekstu i potrzeb. Każda z Przystani, choć jest częścią sieci placówek, działa autonomicznie, korzystając z możliwości, jakie daje jej siedziba oraz najbliższe otoczenie – rozwija się w kierunku będącym odpowiedzią na zainteresowania i potrzeby mieszkańców danej dzielnicy. Przystanie to przestrzenie dla każdej osoby szukającej miejsca do rozwoju osobistego, pogłębiania pasji, poszerzania zainteresowań, zawierania znajomości i integracji sąsiedzkiej, ale także wsparcia specjalistów – są otwarte dla wszystkich mieszkanki i mieszkańców Gdyni, niezależnie od wieku, narodowości czy miejsca zamieszkania. W pierwszych miesiącach po wybuchu konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy, Przystanie pełniły także funkcję punktów zbiorowego zakwaterowania (obecnie funkcja wygaszona).

Oferta: Przystanie powstały w dzielnicach w efekcie realizacji zamysłu samorządu, polegającego na utworzeniu w Gdyni miejsc sąsiedzkich spotkań i aktywności. Uzupełnieniem oferty są także konkretne usługi miejskie zlokalizowane w centrach sąsiedzkich, w zależności od potrzeb lokalnych społeczności. Tym samym w Przystaniach funkcjonują także m.in. filie Biblioteki Gdynia, Dzielnicowe Ośrodki Pomocy Społecznej, Centrum Aktywności Seniora, Placówki Wsparcia Dziennego oraz Centrum Zdrowia Diagnoza i Terapia. Zajęcia prowadzone są także w ramach działalności Gdyńskiego Centrum Sportu czy z funduszy Rad Dzielnic.

Choć specyfika każdej Przystani jest inna, łączy je wspólna idea: świadczenia usług i oferty miejskiej w dzielnicy, różnej w zależności od potrzeb danej lokalizacji, blisko miejsca zamieszkania. To także przestrzeń przyjazna rozwijaniu i pielęgnowaniu sąsiedzkich więzi, czemu sprzyja kreowanie oferty przez uczestników zajęć. Kluczową rolę odgrywają aktywności zaproponowane i prowadzone przez samych mieszkańców. Program Przystani nie ogranicza się bowiem do odgórnie przygotowanej oferty przez pracowników instytucji i organizacji tworzących centra. Ta współodpowiedzialność pomaga w rozwijaniu lokalnej dumy i tożsamości, zawiązywaniu się nowej wspólnoty mieszkańców czy grup pasjonatów. Do dyspozycji mieszkańców są sale warsztatowe, wspólne kuchnie, urządzenia sportowe i rekreacyjne. Mogą korzystać z wypożyczalni planszówek czy uprawiać ogrody społeczne. Na mieszkańców czeka oferta wsparcia, samorozwoju i aktywności w ramach realizowanych w Przystaniach projektów ze wsparciem zewnętrznym. W ostatnim czasie oferta ta objęła (w zależności od Przystani) m.in. pomoc psychologiczną, indywidualne wsparcie socjoterapeutyczne oraz psychoterapeutyczne, poradnictwo pedagogiczne i wychowawcze, grupy wsparcia, terapie logopedyczne, treningi kompetencji społecznych i wsparcia rozwojowego, poradnictwo prawne,

wsparcie kompetencyjne i edukacyjne, zajęcia pozaszkolne (sportowe, kulturalne, artystyczne), wydarzenia integracyjne i plenerowe.

Przystań to nie tylko miejsce, ale również pomysł na określony sposób pracy. Jedną z głównych idei przedsięwzięcia brzmi: zrobimy coś razem z mieszkańcami, a nie tylko dla nich. W każdej Przystani realizowana jest funkcja sąsiedzka (najczęściej w formie Domu Sąsiedzkiego), czyli przestrzeń dla działania społeczności lokalnej. Dom Sąsiedzki jest otwarty na inicjatywy i aktywność mieszkańców i mieszkanek, stanowi przestrzeń integracji i wspólnego działania. W Przystaniach działają animatorzy, którzy z osobami z okolicy starają się stworzyć miejsce wspólne, w którym każdy może przyjść, posiedzieć i porozmawiać przy kawie lub herbacie, a także podzielić się swoimi zainteresowaniami z innymi.

Podmiot prowadzący: Centra sąsiedzkie Przystań są prowadzone we współpracy Laboratorium Innowacji Społecznych (Przystań Lipowa 15 oraz centra na obszarach rewitalizacji: Przystań Widna 2A, Przystań Śmidowicza 49, Przystań Opata Hackiego 33) oraz Biblioteki Gdynia (Przystań Wiczlińska 50A, Przystań Chyłońska 237, Przystań Chabrowa 43, Przystań Łowicka 51). Ofertę współtworzą również na poziomie bezpośredniej działalności lub oferty następujące gdyńskie instytucje: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Aktywności Seniora, Gdyńskie Centrum Sportu, Gdyńskie Centrum Zdrowia, Zespół Placówek Specjalistycznych (kontraktujące konkretne usługi na terenie Przystani)

Warunki dostępu: Przystanie są przestrzeniami otwartymi, do których wolny i nieodpłatny wstęp mają wszyscy mieszkańcy i mieszkanki Gdyni. W zależności od lokalizacji, Przystanie otwarte są od poniedziałku do piątku, niektóre także w weekendy. Oferta poszczególnych instytucji, które współtworzą Przystań, może być skierowana do różnych grup odbiorców i mieć zindywidualizowane godziny otwarcia. Dostęp do oferty poszczególnych instytucji i organizacji określa ich działalność statutowa.

Finansowanie: Budżet Miasta Gdyni, połączony ze środkami zewnętrznymi na rozwój oferty i usług społecznych, w tym unijnym dofinansowaniem (m.in. związanym z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Gdyni na lata 2017-2026, Europejskiego Funduszu Społecznego, Interreg, Pomocy Technicznej) oraz środkami Funduszu Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci (UNICEF)

Dane kontaktowe, strona internetowa lub kontakt społecznościowy:

- www.przystan.gdynia.pl
- www.facebook.com/PrzystanGdynia
- www.facebook.com/groups/PrzystanSmidowicza49
- www.facebook.com/groups/PrzystanOpataHackiego33
- www.facebook.com/groups/PrzystanLipowa15
- www.facebook.com/groups/PrzystanChylonska237
- www.facebook.com/groups/PrzystanWidna2a
- www.facebook.com/groups/PrzystanChabrowa43
- www.facebook.com/groups/PrzystanWiczlińska50a
- www.facebook.com/groups/PrzystanŁowicka51

13. Sieć Gdyńskich SPOT-ów

Fizyczna charakterystyka: Sieć Gdyńskich SPOT-ów tworzy 16 placówek wsparcia dziennego prowadzonych przez 11 organizacji pozarządowych oraz 3 prowadzone przez Zespół Placówek Specjalistycznych w Gdyni – SPOTy zlokalizowane są w różnych dzielnicach zapewniając łatwą dostępność dla wszystkich mieszkańców Gdyni.

Rola / funkcja: Istotny zasób wspierający rodziny w środowisku, zapewniający wsparcie dla dzieci, młodzieży i ich rodzin w postaci różnorodnych ofert, w tym grup wychowawczych, czy zajęć edukacyjnych, podczas których rodziny borykające się z różnego rodzaju trudnościami mogą zacieśniać więzi, pracować nad zaufaniem, a także po prostu ciekawie spędzać razem wolny czas i rozwijać zainteresowania. Działalność placówek koncentruje się w szczególności na diagnozowaniu potrzeb dzieci i rodzin oraz organizowaniu adekwatnej pomocy, a rodzicom stwarza możliwość zwiększenia kompetencji wychowawczych. Pomimo, że każda z placówek ma inny profil (kładąc nacisk np. na zajęcia sportowe, edukację szkolną, terapię) i każdą z nich traktuje się w sieci SPOT indywidualnie, ich wspólnym mianownikiem pozostaje praca z dziećmi, młodzieżą i całymi rodzinami, a celem – szeroko pojęte wsparcie w sytuacji kryzysu czy zagrożenia społecznym wykluczeniem. System pracy z całą rodziną ma sprawić, że sytuacja dziecka, korzystającego ze wsparcia placówki z powodu określonych problemów, poprawi się z czasem na tyle, że jego rodzina będzie mogła funkcjonować samodzielnie, tzn. bez wsparcia instytucjonalnego. Prócz systemu pracy z całą rodziną i wsparcia edukacyjnego, kluczową cechą wszystkich SPOT-ów działających w gdyńskiej sieci jest monitoring sytuacji każdej rodziny minimum dwa razy w ciągu roku przy udziale specjalistów otaczających rodzinę (np. asystenta rodziny, kuratora, pracownika socjalnego).

Oferta: Ramowa oferta SPOT obejmuje:

- grupy wychowawcze dla dzieci
- warsztaty z elementami socjoterapii
- warsztaty edukacyjne „Szkoły dla rodziców”
- obowiązkowe wsparcie edukacyjne w formie adekwatnej do potrzeb dziecka
- organizacja czasu wolnego
- pomoc w formie nieodpłatnych posiłków (dotyczy trzech SPOT prowadzonych przez Zespół Placówek Specjalistycznych w Gdyni)
- zajęcia sportowe

Dodatkowo, jedna z placówek - SPOT STARTER - prowadzi dwa specyficzne projekty: (1) Q-samodzielności adresowany do młodzieży wchodzącej w proces usamodzielnienia a przebywającej w różnych formach pieczy zastępczej oraz (2) klub OpenSpace adresowany do młodzieży znajdującej się w kryzysach psychicznych i korzystającej ze wsparcia lekarzy psychiatrów.

Podmiot prowadzący: 13 SPOT-ów prowadzonych przez 11 organizacji pozarządowych (Fundację „Mały Bohater”, Fundację Inicjatyw Społecznych „Łajba”, Fundację Młodości, Gdańską Fundację Innowacji Społecznej, Gdyńskie Stowarzyszenie „Familia”, Stowarzyszenie „180 Stopni”, Stowarzyszenie „Perspektywa”, Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Vitava”, Stowarzyszenie Regionalne Centrum Wsparcia Społecznego, Stowarzyszenie Społecznej Edukacji Non Stop,

Stowarzyszenie św. Mikołaja Biskupa) oraz 3 SPOT-y prowadzone przez Zespół Placówek Specjalistycznych; wszystkie SPOT-y znajdują się w nadzorze finansowo-merytorycznym Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni

Warunki dostępu: Gdyńskie SPOT-y zabezpieczają obecnie 518 miejsc oraz dodatkowo 60 miejsc adresowanych do dzieci cudzoziemskich. SPOT-y czynne są pięć dni w tygodniu, w godzinach 12:00 – 18:00. Skierowanie do SPOT odbywa się poprzez wskazanie oferty przez pedagoga/psychologa szkolnego, pracownika MOPS w Gdyni oraz za pośrednictwem kuratorskim wskutek postanowienia sądu rejonowego, dotyczącego spraw nieletnich i wskazującego na obowiązek zapisania dziecka do placówki wsparcia dziennego. Każdorazowo, dziecko do SPOT zapisuje rodzic, podpisując kontrakt z kierownikiem placówki. W sytuacjach kryzysowych, do SPOT-ów prowadzonych przez Zespół Placówek Specjalistycznych, dzieci przyjmowane są na bieżąco, bez konieczności oczekiwania na dostępność miejsca..

Finansowanie: budżet miasta Gdyni oraz dofinansowanie ze środków Funduszu Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci (UNICEF)

Dane kontaktowe, strona internetowa lub kontakt społecznościowy:

- www.zpsgdynia.pl/gdyski-spot-placowki-wsparcia-dziennego

14. Sklepy Społeczne „Za Stołem”

Fizyczna charakterystyka: Sklepy społeczne „Za stołem” zlokalizowane są w Gdyni przy ul. Lotników 86 oraz przy ul. Maciejewicza 11.

Rola / funkcja: Pierwszy sklep społeczny w Gdyni uruchomiono w 2017 roku. To punkt charytatywnej dystrybucji żywności zaaranżowany w formie sklepu. Forma ta umożliwia – w sposób zbliżony do komercyjnych sklepów – indywidualny wybór produktów przy maksymalnym uznaniu podmiotowości i podejścia humanitarnego do osób w kryzysie, korzystających z tej formy wsparcia. Sklep społeczny to jednak nie tylko miejsce wydawania żywności osobom jej potrzebującym. To miejsce, w którym m.in. cudzoziemcy od niedawna mieszkający w Gdyni włączani są w lokalną społeczność i w którym otrzymują wsparcie oraz poradnictwo jak zaadaptować się w nowych warunkach życia i zamieszkania. Przestrzeń sklepu jest również miejscem służącym nawiązywaniu relacji, co przyczynia się do łatwiejszej integracji nowych mieszkańców Gdyni ze środowiskiem lokalnym.

Oferta: Sklep oferuje żywność świeżą (nabiał, wędliny, mięso, owoce, warzywa) o krótkim terminie ważności, przekazaną m.in. przez duże sieci handlowe. Osoby odwiedzające sklep mają możliwość doboru zestawu produktów zgodnie z własnymi potrzebami (w liczbie 2,5 kg na osobę w rodzinie – przyjęty limit wynika z zasady funkcjonowania sklepów społecznych w myśl której udzielane wsparcie nie może prowadzić do uzależnienia od pomocy) oraz skorzystania ze wsparcia w postaci poradnictwa. Sklep realizuje również funkcje ułatwiania kontaktów z lokalną siecią oparcia społecznego, w tym z instytucjami pomocy społecznej. Ideą sklepu jest także uświadamianie mieszkańców co do sposobów ograniczających marnowanie żywności.

Podmiot prowadzący: Związek Stowarzyszeń Bank Żywności w Trójmieście (organizacja pozarządowa) przy współpracy z Miastem Gdynia

Warunki dostępu: Oferta skierowana do cudzoziemców mieszkających w Gdyni (długofalowo) i pozostałych mieszkańców Gdyni (doraźnie). Warunkiem uzyskania wsparcia w formie żywności jest posiadanie skierowania wystawionego przez pracownika socjalnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gdyni. W tym celu osoba chcąca skorzystać z pomocy powinna udać się do jednego z czterech dzielnicowych ośrodków pomocy społecznej, zgodnie z miejscem zamieszkania. Ich adresy można znaleźć na stronie internetowej: <https://mopsgdynia.pl/organizacja-mops/rejonizacja>. Cudzoziemcy zgłaszający się bez skierowania, w czasie trzeciej z kolei wizyty w sklepie są na miejscu umawiani z pracownikiem socjalnym. W każdym ze sklepów żywność wydawana jest dwa razy w tygodniu – przy ul. Lotników we wtorki i w czwartki (w godz. 14.00-18.00), a przy ul. Maciejewicza w poniedziałki i środy (w godz. 12.00-16.00).

Finansowanie: Artykuły spożywcze, które sklepy udostępniają osobom potrzebującym są przekazywane przez duże sieci handlowe. Pozostałe koszty funkcjonowania sklepów pokrywa Związek Stowarzyszeń Bank Żywności w Trójmieście z uzyskanych dotacji. Lokale, w których mieszczą się sklepy należą do zasobów miejskich Gdyni.

Dane kontaktowe, strona internetowa lub kontakt społecznościowy:

- <https://bztrojmiasto.pl>
- Informacje dla klientów: udzielane na miejscu oraz na grupie FB/cudzoziemcy.gdynia

- Email: sklep.gdynia@bztrojmiasto.pl

15. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej

Fizyczna charakterystyka: siedziba Ośrodka znajduje się przy ul. Biskupa Dominika 25 w Gdyni w budynku przystosowanym do potrzeb osób z niepełnosprawnością

Rola / funkcja: Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia w Gdyni powstał w 2006 roku. Placówka zapewnia kompleksowe, całodobowe oraz bezpłatne wsparcie osobom uwikłanym w przemoc domową – zarówno dla osób doświadczających przemocy, jak i osób stosujących przemoc. Celem ośrodka jest nie tylko prowadzenie działań interwencyjnych i wspierających, ale także uprzedzających oraz poradniczych wobec osób dotkniętych przemocą.

Oferta:

- konsultacje indywidualne z psychologiem (konsultacje prowadzone są również w językach: angielskim, ukraińskim, rosyjskim, białoruskim)
- konsultacje z pracownikiem socjalnym
- porady prawne
- grupa wsparcia dla kobiet doznających przemocy domowej
- grupa samopomocowa dla kobiet z doświadczeniem przemocy
- grupa dla mężczyzn chcących polepszyć swoje relacje partnerskie i rodzinne
- program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową
- całodobowy hostel dla osób doznających przemocy
- wszczynanie procedury „Niebieskie Karty”
- organizacja szkoleń dla pracowników różnych instytucji, którzy w ramach wykonywanych czynności zawodowych mają kontakt z osobami uwikłanymi w przemoc domową

Podmiot prowadzący: Zespół Placówek Specjalistycznych w Gdyni – samodzielna jednostka budżetowa miasta

Warunki dostępu: Oferta dostępna jest nieodpłatnie dla każdej osoby uwikłanej w problem przemocy domowej – zarówno dla dzieci, jak i dla dorosłych, bez względu na miejsce zamieszkania i bez ograniczeń terytorialnych. Ośrodek dostępny jest całodobowo, w tym pod telefonicznym numerem interwencyjnym: 58 622 22 22.

Finansowanie: budżet Miasta Gdyni oraz środki z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Dane kontaktowe, strona internetowa lub kontakt społecznościowy:

- Całodobowy kontakt interwencyjny: 58 622 22 22
- Kontakt dla specjalistów: 58 354 68 64
- Email: sow@zpsgdynia.pl

16. SpilnoHub

Fizyczna charakterystyka: SpilnoHub znajduje się przy ul. Starowiejskiej 25 w Gdyni. Dostępna przestrzeń obejmuje punkt informacyjny, trzy pokoje do konsultacji, pozwalających specjalistom pracować indywidualnie z osobami potrzebującymi wsparcia, salę konferencyjną oraz kącik zabaw dla dzieci.

Rola / funkcja: Polsko-ukraiński punkt na mapie Gdyni uruchomiony w marcu 2023 roku w ramach podpisanego przez Gminę Miasta Gdyni porozumienia o współpracy z UNICEF. To szósty w Polsce, ale pierwszy w województwie pomorskim punkt tego typu. To miejsce, w którym dzieci i dorośli z doświadczeniem uchodźczym mają odnaleźć poczucie bezpieczeństwa oraz przestrzeń do integracji. W Spilno zatrudnieni są specjaliści ze znajomością języka ukraińskiego, w tym psychologowie, pedagodzy, logopedzi, nauczyciele. Analogicznie jak w gdyńskich Przystaniach, uczestnicy SpilnoHubu są gospodarzami miejsca, współorganizując takie aktywności, które są im potrzebne.

Oferta:

- prowadzenie punktu informacyjnego, w którym uchodźcy, którzy trafiają do Gdyni, mogą uzyskać wszystkie niezbędne informacje na temat edukacji, zdrowia, czy pracy
- grupowe oraz indywidualne konsultacje psychologiczne
- konsultacje logopedyczne dla dzieci ukraińskich
- lekcje edukacyjne dla szkół
- zajęcia plastyczne, terapeutyczne, wyrównawcze dla dzieci
- kursy językowe
- kursy zawodowe
- warsztaty z zakresu psychoedukacji oraz rodzinne
- doradztwo zawodowe
- kącik zabaw dla dzieci

Podmiot prowadzący: Biuro ds. Jakości Życia Urzędu Miasta Gdyni – instytucja publiczna

Warunki dostępu: Oferowane wsparcie ma charakter nieodpłatny. Oferta adresowana jest do wszystkich mieszkańców, niezależnie od narodowości, z pierwszeństwem jednak dla osób z doświadczeniem uchodźczym.

Finansowanie: środki Funduszu Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci (UNICEF)

Dane kontaktowe, strona internetowa lub kontakt społecznościowy:

- telefon: 885 974 359
- <https://www.facebook.com/SpilnoGdynia>

17. Stowarzyszenie Gaudium Vitae im. Stanisławy Leszczyńskiej

Fizyczna charakterystyka: siedziba Stowarzyszenia znajduje się przy ul. Tatrzańskiej 35 w Gdyni w pomieszczeniach o łącznej powierzchni ok. 120 m² w bezpłatnym użyczeniu od ojców jezuitów SJ.

Rola / funkcja: Stowarzyszenie istnieje blisko 35 lat, obecnie zatrudnia cztery osoby. Jego celem jest podejmowanie działań związanych ze wsparciem materialnym, edukacyjnym, pedagogiczno-psychologicznym oraz doradczo-informacyjnym kobiet w ciąży, samotnych matek i rodzin w trudnej sytuacji życiowej, w szczególności z małymi dziećmi. Stowarzyszenie, m.in. w ramach realizacji zleconych zadań publicznych, posiada wieloletnie doświadczenie we wspieraniu cudzoziemców zamieszkałych na terenie Gdyni – zarówno przed, jak i po wybuchu konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy.

Oferta:

- zaopatrzenie rodzin w środki higieny i pielęgnacji, w tym dla dzieci
- specjalistyczna żywność dla dzieci (odżywki, mleko, kaszki)
- wyprawka dla mającego urodzić się dziecka
- przekazywanie darów rzeczowych dla rodzin (m.in. wózki, łóżeczka, odzież, obuwie, zabawki)
- udzielanie informacji na temat świadczeń, uprawnień i funkcjonujących instytucji pomocowych

Podmiot prowadzący: Stowarzyszenie Gaudium Vitae im. Stanisławy Leszczyńskiej – organizacja pozarządowa

Warunki dostępu: Siedziba Stowarzyszenia czynna jest trzy razy w tygodniu: pn. 14.00-19.00, śr. i pt: 9.00-14.00. Oferta skierowana do osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej lub materialnej, w tym dla cudzoziemców. Oferowane wsparcie ma charakter nieodpłatny.

W odniesieniu do osób lub rodzin polskich i cudzoziemskich bez doświadczenia uchodźczego wymagane jest skierowanie, które wystawia pracownik socjalny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gdyni. W tym celu osoba chcąca skorzystać z pomocy powinna udać się do jednego z czterech dzielnicowych ośrodków pomocy społecznej, zgodnie z miejscem zamieszkania. Ich adresy można znaleźć na stronie internetowej: <https://mopsgdynia.pl/organizacja-mops/rejonizacja>. Bez skierowania wydawane są pozyskane dary rzeczowe, mleko dla niemowląt i inne artykuły w nadstanie.

W odniesieniu do osób lub rodzin cudzoziemskich z doświadczeniem uchodźczym skierowanie nie jest wymagane. Aby otrzymać zestaw pomocowy (w limicie raz na miesiąc) wystarczy posiadać paszport (lub paszporty, jeżeli pomoc dotyczy więcej osób w rodzinie) i numer PESEL (opcjonalnie druk lub druki w przypadku pomocy całej rodzinie).

Finansowanie: budżet Miasta Gdyni oraz środki pozyskiwane w ramach współpracy międzyinstytucjonalnej

Dane kontaktowe, strona internetowa lub kontakt społecznościowy:

- Telefon: 607 880 957
- Email: gaudiumvitaegdynia@wp.pl

18. www.gdyniawspiera.pl

Fizyczna charakterystyka: portal internetowy, uruchomiony w lutym 2017 roku z inicjatywy Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni.

Rola / funkcja: Strona internetowa powstała przede wszystkim po to, aby osoba szukająca pomocy mogła w prosty sposób – po kilku kliknięciach – dotrzeć do konkretnej oferty wsparcia odpowiadającej jej potrzebom. Baza jest na bieżąco aktualizowana i nie jest zamknięta. Swoją ofertę do portalu może bowiem dopisać każdy podmiot, udzielający mieszkańcom Gdyni nieodpłatnej pomocy. Strona skierowana jest także do tych, którzy chcieliby świadczyć wsparcie na rzecz gdynian w ramach wolontariatu lub programu stażowego.

Oferta: Stale aktualizowana baza, w której każda zainteresowana osoba, szukająca pomocy lub borykająca się z różnego rodzaju problemami życiowymi, może znaleźć informacje o bezpłatnych formach wsparcia oferowanych przez gdyńskie instytucje i organizacje, ułożonych w sześć głównych obszarów tematycznych, m.in. takich jak: „kłopoty z uzależnieniem i nadużywaniem”, „złe samopoczucie i kryzysy psychiczne”, „zdrowie i profilaktyka, choroba, niepełnosprawność”, czy „trudności rodzinne, szkolne i konflikty z bliskimi oraz rówieśnikami”. Strona zawiera także wykaz dostępnych w Gdyni miejsc stażowych i wolontariackich oraz wykaz miejsc przyjmujących żywność lub odzież. W 2022 roku stronę wzbogacono o zakładkę „Wsparcie uchodźców z Ukrainy” – dostępną w wersji polsko- i ukraińskojęzycznej. Portal oferuje przejrzystą formułę prowadzenia użytkownika do kluczowej informacji za pomocą wybieranych krok po kroku odpowiedzi prowadząc do precyzyjnie określonej sytuacji kryzysowej i szczegółowych danych o miejscu, w którym można uzyskać specjalistyczną pomoc.

Podmiot prowadzący: stronę współtworzy ponad 100 podmiotów (instytucji, organizacji) oferujących mieszkańcom Gdyni bezpłatne formy wsparcia; jej administratorem jest Zespół Placówek Specjalistycznych w Gdyni

Warunki dostępu: dostęp otwarty dla wszystkich zainteresowanych osób, nie wymaga logowania czy rejestracji; instytucje i organizacje zainteresowane zamieszczeniem informacji na portalu mogą to zrobić za pośrednictwem administratora strony lub samodzielnie, na podstawie przyznanych przez administratora uprawnień.

Finansowanie: budżet Zespołu Placówek Specjalistycznych w Gdyni – budżet miasta Gdyni

Dane kontaktowe, strona internetowa lub kontakt społecznościowy:

- www.gdyniawspiera.pl
- www.facebook.com/gdyniawspiera

19. Wymiennikownia – Młodzieżowe Centrum Innowacji Społecznych i Designu

Fizyczna charakterystyka: Budynek przy ul. Kartuskiej 20B dawnej wymiennikowni ciepła w dzielnicy Chylonia wyremontowany i oddany do użytku w październiku 2014 roku. Do dyspozycji użytkowników są dwie kondygnacje o łącznej powierzchni 300 m kw. Oprócz open space i dużej sali tanecznej z lustrami, znajduje się tutaj pokój ciszy, przestrzeń dla relaksu i wspólna kuchnia. Przed budynkiem Wymiennikowni zaaranżowany został ogród społeczny.

Rola / funkcja: Główną misją Wymiennikowni jest wspieranie oddolnych inicjatyw i pomoc w realizacji pomysłów pozwalających młodzieży na wymianianie się zainteresowaniami, realizowanie pasji czy po prostu ciekawe spędzanie wolnego czasu. W myśl zasad edukacji międzywzajemnej, Wymiennikownia prowadzona jest w stałej współpracy z młodzieżą. Kalendarz zajęć i warsztatów powstaje na bieżąco, na podstawie projektów zgłaszanych przez aktywnych, młodych gdynian. Istotą miejsca jest bowiem to, iż uczestnicy mają realny wpływ na jego funkcjonowanie – sami decydują o tym, w jaki sposób działa miejsce, w jakich zajęciach chcą brać udział i sami pomagają je organizować. W Wymiennikowni to młodzież jest gospodarzem, co oznacza nie tylko korzystanie z miejsca, ale przede wszystkim wychodzenie z inicjatywą – od proponowania i przygotowania zajęć do samodzielnego ich poprowadzenia. Doposażenie Wymiennikowni zawsze jest konsultowane z młodzieżą i odpowiada bezpośrednio na jej potrzeby w różnych obszarach aktywności, np. artystycznej, sportowej, coachingowej, kulinarnej. W pierwszych miesiącach po wybuchu konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy, Wymiennikownia pełniła także funkcję punktu zbiorowego zakwaterowania (obecnie funkcja wygaszona).

Oferta: Miejsce pełni funkcje edukacyjne i animacyjne. Wymiennikownia to miejsce nawiązywania nowych relacji, realizacji własnych pomysłów, rozwijania zainteresowań, wymiany doświadczeń i umiejętności przez młodzież i dla młodzieży. W ofercie znajdują się różnorodne warsztaty dla młodzieży z całego miasta (m.in. plastyczne, taneczne, kulinarne), ale przede wszystkim zajęcia realizowane przez młodych dla młodych. Wymiennikownia jest organizatorem młodzieżowych imprez i wydarzeń takich, w tym m.in. Move Dem Up oraz festiwal GRAMY! Zdobyła też znak jakości Europejskiego Korpusu Solidarności, pozwalający na przyjmowanie wolontariuszy zagranicznych.

Podmiot prowadzący: Laboratorium Innowacji Społecznych - samodzielna jednostka budżetowa miasta

Warunki dostępu: Oferta Wymiennikowni skierowana jest dla wszystkich osób między 13. a 35. rokiem życia. Wstęp wolny i nieodpłatny, od poniedziałku do piątku. W Wymiennikowni pracują animatorki, których zadaniem jest wsparcie młodzieży w rozwoju, zachęcanie do podejmowania własnych inicjatyw i integracji, ale przede wszystkim można z nimi szczerze porozmawiać. Aktualizowany w cyklach miesięcznych grafik dostępny jest na stronie internetowej: www.wymiennikownia.org.

Finansowanie: budżet Miasta Gdyni, połączony ze środkami zewnętrznymi na rozwój oferty i usług społecznych, w tym unijnym dofinansowaniem (m.in. Europejskiego Funduszu Społecznego, Interreg, Pomocy Technicznej) oraz środkami Funduszu Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci (UNICEF)

Dane kontaktowe, strona internetowa lub kontakt społecznościowy:

- www.wymiennikownia.org
- www.instagram.com/wymiennikownia
- www.facebook.com/wymiennikownia

20. Uprawnienia wynikające z krajowych przepisów formalnoprawnych

Rola / funkcja: Cudzoziemcom zamieszkałym na terenie Polski przysługuje dostęp do usług i świadczeń finansowanych z budżetu państwa. Uprawnienia wynikające z krajowych przepisów są jednak formalnoprawnie zróżnicowane, tj. w ujęciu ogólnym różnicują grupę cudzoziemców na obywateli Ukrainy z doświadczeniem uchodźczym i pozostałych.

Oferta oraz warunki dostępu:

W związku z wybuchem konfliktu zbrojnego na terytorium sąsiedniego państwa, w marcu 2022 roku wprowadzono na poziomie legislacji krajowej przepisy liberalizujące legalizację pobytu i zatrudnienia dla uchodźców wojennych z Ukrainy. Dzięki temu mogą oni legalnie przebywać w Polsce przez 24 miesiące, pracować bez zezwoleń, zakładać działalność gospodarczą, zarejestrować się jako osoba bezrobotna albo poszukująca pracy, mieć swobodny dostęp do publicznej opieki zdrowotnej, pomocy osobom z niepełnosprawnością, bezpłatnej pomocy psychologicznej. Uchodźcy z terenu Ukrainy mogą również otrzymać wszystkie świadczenia finansowe państwa na takich samych zasadach jak obywatele Polscy, w tym m.in.: świadczenia pomocy społecznej, świadczenia rodzinne, wychowawcze, rodzinnego kapitału opiekuńczego, dofinansowania do opłat w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna oraz jednorazowe świadczenia pieniężne w wysokości 300 PLN (ok. 65 euro) na osobę w rodzinie na utrzymanie i bieżące wydatki (tu wymagane jest posiadanie numeru PESEL).

Cudzoziemcy nie posiadający statusu uchodźcy wojennego z Ukrainy i nie będący obywatelami państw członkowskich Unii Europejskiej i Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA), by uzyskać dostęp do niżej wymienionych, wybranych usług lub świadczeń, muszą spełnić następujące warunki:

- **Świadczenie wychowawcze 500 plus** – comiesięczne świadczenie w wysokości 500 PLN (ok. 110 euro) wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na każde dziecko do ukończenia przez nie 18 roku życia, niezależne od kryterium dochodowego. Świadczenie dostępne dla cudzoziemców posiadających kartę pobytu z dostępem do rynku pracy.
- **Dostęp do bezpłatnej, publicznej opieki zdrowotnej (ubezpieczenie zdrowotne)** – wymagana jest legalizacja pobytu i zatrudnienia na terenie RP (posiadanie wizy lub karty pobytu).
- **Dostęp do rynku pracy** – wymagana jest legalizacja pobytu i zatrudnienia na terenie RP (posiadanie wizy lub karty pobytu) z kilkoma wyjątkami (m.in. nauka w szkole policealnej, pobyt na podstawie małżeństwa z obywatelem RP czy bycie obywatelem kraju UE czy EFTA).
- **Dostęp do świadczeń pomocy społecznej** – wymagane jest zezwolenie na pobyt stały lub czasowy lub posiadanie zezwolenia, pozwalającego na osiedlenie się lub zamieszkanie na terenie RP przez określony czas: jako uchodźca (z odpowiednim statusem), w ramach ochrony uzupełniającej lub w ramach zgody na pobyt tolerowany.

3. DIAGNOZA BARIER I WYZWAŃ W GDYŃSKIM SYSTEMIE WSPARCIA MIGRANTÓW

W niniejszej części Programu wylistowano i opisano główne bariery oraz wyzwania w lokalnym systemie wsparcia migrantów. Podrozdział stanowi rezultat metodycznie zaplanowanego **procesu uspołecznienia treści** – realizowanego na bazie projektu *Includate – Educating For Inclusion* – z udziałem kluczowych interesariuszy, w tym przedstawicieli społeczności migranckiej.

Prace nad zdefiniowaniem przedmiotowych barier zainicjowano na poziomie praktycznym na przełomie lipca i sierpnia 2022 roku, koncentrując się w pierwszym kroku na rozpoznaniu potrzeb i opinii reprezentacji środowisk migranckich w Gdyni. W tym celu zorganizowano warsztaty **community mapping** (metoda *mapmehappy* opracowana przez Anastasię Ponomaryową, Petronela Bordeianu i Nielsa Grootjansa) oraz **community reporting** (metoda opracowana przez *Peoples Voice Media*). Te dwa podejścia badawcze – zaadaptowane w ramach projektu *Includate* – łączą korzyści wynikające zarówno z tzw. *storytellingu*, jak i mapowania zasobów społeczności lokalnej, pozwalając uzyskać wgląd w doświadczenia życiowe nowych mieszkańców miasta. W obu warsztatach uczestniczyło po 10 osób, z różnym doświadczeniem migracyjnym. W skład grup weszły bowiem osoby, które mieszkają w Polsce od kilku miesięcy do 8 lat, w tym część uczestników przed osiedleniem w Gdyni mieszkała w innych polskich miastach. Niektórzy z nich zmuszeni zostali do opuszczenia ojczystego kraju z powodu prześladowań politycznych lub wojny. Uczestnikami byli obywatele Ukrainy (w tym cztery osoby z doświadczeniem uchodźczym), Białorusi i Rumunii, pomiędzy 25 a 60 rokiem życia. Wymiernym efektem realizacji warsztatów było zdefiniowanie – na podstawie opowiedzianych historii – kluczowych problemów i barier z perspektywy i doświadczeń codziennego życia migrantów w nowym miejscu zamieszkania, w tym wskazanie pozytywnych i negatywnych miejsc na mapie Gdyni w takich obszarach jak: edukacja, mieszkalnictwo, usługi publiczne i prywatne, administracja. Uzupełnienie mapy stanowiło wskazanie tzw. *happy places*.

Na potrzeby zorganizowanego w październiku 2022 roku spotkania zespołu projektowego w Kopenhadze opracowano tzw. **Work Process Matrix**, w ramach której zidentyfikowano i opisano pięcioetapowy proces tworzenia dokumentów strategicznych. Matryca ta miała formę kwestionariusza analitycznego i stanowiła szablon działań dla organizacji partnerskich zaangażowanych w projekt *Includate*. Celem narzędzia był interdyscyplinarny namysł nad procesem planowania strategicznego, obejmując: konceptualizację procesu (krok 1), refleksję nad problemami, barierami i zasobami w procesie planowania (krok 2), celami, zadaniami i działaniami (kroki 3-4) oraz etapem wdrażania (krok 5).

W kolejnym etapie prac, zorganizowano w lutym 2023 roku tzw. **Conversation Of Change Event (CoC)**. Warto podkreślić, że wraz z *community mapping i reporting*, CoC stanowiło podstawę do szerszego dialogu pomiędzy różnymi zainteresowanymi stronami (tj. społecznością migrancką, profesjonalistami oraz lokalnymi decydentami) nt. oceny potrzeb oraz pożądanych zmian w lokalnym systemie wsparcia migrantów. W ewencie tym udział wzięło ogółem 15 osób. Zgodnie z założeniem, uczestnikami byli przedstawiciele zarówno instytucji publicznych, jak i organizacji pozarządowych, realizujących statutowo zróżnicowany zakres działań w obszarze wsparcia cudzoziemców (pomocy społecznej i ochrony dzieci, zdrowia, zatrudnienia, edukacji, kultury oraz integracji). Analogicznie szeroka i zdywersyfikowana była reprezentacja stanowisk i pełnionych funkcji uczestników – wśród nich znaleźli się zarówno przedstawiciele kadr zarządzających (mających decyzyjny wpływ

w sprawach dotyczących kształtowania lokalnej polityki społecznej), jak i osoby pracujące w bezpośrednim kontakcie z cudzoziemcami. Warsztaty zostały podzielone na dwie części. W pierwszej przedstawiono wnioski z raportu *community mapping i reporting*, który był wynikiem przeprowadzonych warsztatów z grupą migrantów. Druga część spotkania miała charakter moderowanej dyskusji, podczas której uczestnicy mieli okazję podzielić się spostrzeżeniami i opiniami nt. wniosków raportu, a także nakreślić kluczowe i priorytetowe dla lokalnej polityki działania i wyzwania w obszarze wsparcia cudzoziemców³.

W drugim kwartale 2023 roku rozpoczęto etap planowania strategicznego. W tym celu wykorzystano **metodę budowania drzewa problemów i celów opartą o tzw. Logical Framework Approach**. Wypracowano ramy teoretyczne adaptacji metody na gruncie projektowym (quasi-szkolenia stanowiskowe, scenariusz warsztatów), a następnie przetestowano ją w formie warsztatowej w grupie pracowników sektora pomocy społecznej, wzbogacając wypracowany materiał o nowe treści. Warsztaty z budowania drzewa problemów i celów przeprowadzono także w trakcie spotkań projektowych z udziałem przedstawicieli organizacji partnerskich projektu *Inclulate*, zorganizowanych w czerwcu 2023 roku we Włoszech.

Uzupełnieniem powyższych metod było zebranie we wrześniu 2023 roku ośmiu **opinii eksperckich**, tj. opinii specjalistów zawodowo zaangażowanych w problematykę migrancką. Bazę indywidualnych wywiadów stanowił dotychczas wypracowany materiał. Koalicjanci zaangażowani byli również w opracowanie standaryzowanych opisów gdyńskich zasobów wsparcia, przedstawionych we wcześniejszym podrozdziale. Kolejny etap uspołeczniania treści dokumentu zakłada **konsultacje miejskie** wśród ogółu społeczności lokalnej na Gdyńskiej Platformie Dialogu⁴, której głównym celem jest włączanie w prace nad poprawą jakości życia w mieście wszystkich mieszkańców i mieszkańek Gdyni. Jak zaznaczono we wstępie, półotwarty charakter Programu zakłada także dalszą partycypację lokalnych interesariuszy przy opiniowaniu i doskonaleniu zaplanowanych w nim działań.

Opis zdiagnozowanych barier i wyzwań w lokalnym systemie wsparcia migrantów – oparty o ww. proces uspołecznienia treści – usystematyzowano pod kątem obszarów tematycznych: administracja i współpraca, przepisy formalno-prawne, komunikacja, zatrudnienie, mieszkalnictwo, edukacja, badania i analizy. Warto dodać, że wylistowane bariery stanowiły podstawę do wyznaczenia priorytetowych celów strategicznych i kierunków działań, przedstawionych w kolejnym rozdziale.

---

³ Zob. *Educating For Inclusion – analyzing Inclulate communities*, dostęp: <https://mopsgdynia.pl/wiecej-o-dzialalnosci/projekty/inclulate-educating-for-inclusion/>

⁴ Strona konsultujemy.gdynia.pl powstała w oparciu o platformę Decidim, która została stworzona w Hiszpanii. Platforma działa w oparciu o licencję otwartą a w jej rozwój zaangażowane są również inne samorządy z różnych krajów na świecie, przez co platforma cały czas się rozwija. Gdyńska Platforma Dialogu pozwala na: budowanie społeczności zebranej wokół procesów dialogu w Gdyni; zlokalizowanie wiedzy o wszystkich procesach partycypacyjnych oraz radach i zespołach funkcjonujących w mieście w jednym miejscu; ustandaryzowanie miejskich działań włączających mieszkańców; zapewnienie możliwości łatwego uczestnictwa w określonych procesach dziejących się na Platformie.

Brak długoterminowego programu/planu działań na rzecz wsparcia migrantów w gminie.

Ofertę wsparcia instytucjonalnego w Gdyni na rzecz cudzoziemców należy uznać za szeroką: w świadczenie wsparcia zaangażowanych jest kilkanaście podmiotów obejmujących zarówno instytucje publiczne, jak i organizacje pozarządowe, z których każdy zapewnia celowaną ofertę wsparcia. Kryzys migracyjny, związany z wybuchem konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy, spowodował konieczność szybkiego dostosowania tej oferty i jej rozwoju pod nowe potrzeby wynikające ze znacznego napływu migrantów z kraju sąsiedniego, w bardzo krótkim czasie. Dzięki zaangażowaniu licznych podmiotów możliwe było zaspokojenie kluczowych potrzeb migrantów, w szczególności na poziomie działań interwencyjnych. Dalszy plan działań miejskich – po zmniejszeniu skali oddziaływań interwencyjnych – powinien wiązać się z opracowaniem długoterminowego programu (dokumentu strategicznego) wsparcia migrantów oraz tworzeniem trwałych rozwiązań na poziomie integracyjnym.

Priorytetowe działania z zakresu miejskiej polityki społecznej określone są w Gdyni w kilkuletnich programach sektorowych, stanowiących plany wykonawcze i wdrożeniowe „Gdyńskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych 2030”, skonkretyzowane do poziomu zadań i działań, kosztów oraz harmonogramów realizacji. Tematyka tych programów obejmuje m.in. obszary polityki prorodzinnej, wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, wspierania seniorów i zdrowego starzenia się, przeciwdziałania przemocy domowej, profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, czy też promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy. Jak dotąd, programy sektorowe realizowane w Gdyni nie koncentrowały się bezpośrednio na tematyce międzykulturowej czy integracji migrantów. Innowacją byłoby opracowanie dedykowanego dokumentu (programu), który stanowiłby plan strategiczny gminy w zakresie włączenia społecznego migrantów. Opracowanie tego typu programu jest kluczowe dla określenia długoterminowych ram rozwoju miejskich usług społecznych oraz zapewnienia zmian systemowych i rozwiązań na rzecz międzykulturowości oraz włączenia społecznego migrantów.

Brak formalnego i klarownego wskazania podmiotu lub funkcji koordynującej całość zagadnień dotyczących wsparcia migrantów w gminie.

Mając na uwadze wzrost liczebności migrantów w populacji mieszkańców Gdyni, a także liczebność instytucji i podmiotów zaangażowanych w ich wsparcie, rozwój przestrzeni i polityki międzykulturowej na poziomie ogólnomiejskim rodzi potrzebę formalnego i klarownego wskazania podmiotu lub funkcji w strukturze organizacyjnej gminy koordynującej całość działań na poziomie realizacji usług i oferty na rzecz migrantów, a także rozwijania tej funkcji w modelu długoterminowym i jej trwałego zakorzenienia. Koordynacja ta powinna obejmować takie działania jak: rozpoznawanie potrzeb osób z doświadczeniem migracji; monitorowanie, w jakim stopniu rozwiązania na rzecz osób z różnych środowisk kulturowych i migrantów znajdują odzwierciedlenie w polityce miasta i działalności poszczególnych instytucji; implementowanie na szczeblu samorządowym sprawdzonych rozwiązań systemowych i form pracy; organizowanie regularnych spotkań sieciujących dedykowanych opracowaniu i wdrażaniu interdyscyplinarnych działań na rzecz osób z doświadczeniem migracji; opracowanie rekomendacji, raportowanie postępu realizowanych działań do Kolegium Prezydenta i Rady Miasta, monitorowanie i rozwijanie procesów partycypacyjnych z udziałem migrantów.

Niski stopień zaangażowania migrantów w procesy decyzyjne.

Znaczna społeczność ukraińska w Gdyni, czy też szerzej społeczność migrancką, nie ma swojej reprezentacji w postaci organizacji pozarządowej czy liderów lokalnych. Wiele lokalnych organizacji podejmuje działania na rzecz wsparcia migrantów, nie niweluje to jednak bariery, jaką jest brak własnej pozarządowej reprezentacji, pełniącej rolę „rzecznika” spraw. Zgodnie z zasadą subsydiarności idealnym rozwiązaniem byłoby, gdyby migranci uczestniczyli w miejskich procesach decyzyjnych, diagnozując potrzeby społeczności i współrozwiązując jej problemy. Powołanie stowarzyszenia czy fundacji migrantów ma także wymiar praktyczny – posiadając osobowość prawną, mogą one uzyskać wsparcie ze środków publicznych na realizację projektów i zadań publicznych adresowanych do społeczności migranckiej. Wprowadzenie reprezentacji środowisk migrantów w procesy decyzyjne może pomóc także w lepszym zrozumieniu ich potrzeb i opinii, co prowadzi do bardziej skutecznych rozwiązań. Wsparcie gminy w tym zakresie mogłoby objąć: poszukiwanie lokalnych liderów – migrantów posiadających w szczególności doświadczenie w sektorze pozarządowym, zapewnienie poradnictwa i szkoleń w tematyce specyfiki funkcjonowania trzeciego sektora w Polsce wraz ze wsparciem w procedurze rejestracji NGO i budowania jej zdolności do realizacji projektów lub zadań publicznych, a także włączanie grupy migrantów w przestrzeń społeczną gdyńskich organizacji pozarządowych.

Brak formalnych i długofalowych ram funkcjonowania gdyńskiej koalicji na rzecz wspierania migrantów. Niepełny jej skład.

Jak wspomniano, od 2016 roku funkcjonuje w Gdyni „grupa na rzecz wspierania imigrantów”. Skład grupy, przyjęty tryb pracy czy częstotliwość spotkań oparte są o wypracowany na przestrzeni czasu nieformalny sposób funkcjonowania, zaś ramy działalności koalicji nie są umocowane w jakimkolwiek regulaminie lub zarządzeniu. Sformalizowanie prac koalicji pozwoliłoby przede wszystkim ustandaryzować tryb i zasady współpracy przy realizacji działań międzysektorowych na rzecz wsparcia i włączenia społecznego migrantów. Standard ten mógłby objąć m.in. wprowadzenie mechanizmu prezydencji (zmiana przewodnictwa w organizacji i prowadzeniu spotkań koalicyjnych), czy rocznych planów działania określających priorytetowe w danym czasie obszary tematyczne lub zagadnienia do interdyscyplinarnej pracy, w tym również w odniesieniu do działań szkoleniowo-edukacyjnych. Skład koalicji powinien być ponadto na bieżąco uzupełniany, zgodnie z aktualną diagnozą potrzeb. Obecnie – w związku z niepełną wiedzą koalicjantów nt. liczby rodzin cudzoziemskich w Gdyni z ograniczoną władzą rodzicielską oraz liczby spraw sądowych o ograniczenie władzy rodzicielskiej – akcentowana jest potrzeba uzupełnienia składu gdyńskiej koalicji o przedstawiciela Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej. Jak opisano wcześniej, tak w Gdyni, jak i w składzie koalicji brak również *sformalizowanej* reprezentacji środowisk migranckich.

Zbyt duża liczba informacji w różnych miejscach/instytucjach (rozproszenie informacji dla migrantów).

Wielość zasobów instytucjonalnych i ofertowych w Gdyni przekłada się na wielość kanałów informacyjnych – rozproszonych w różnych miejscach i jednostkach miejskich. Ważkość bariery należy rozważać dwu kontekstowo.

Z perspektywy migrantów, trudność w odnalezieniu się i poruszaniu w nowej rzeczywistości instytucjonalnej stanowiło – obok bariery językowej – najczęściej wskazywane wyzwanie w początkowym etapie migracji. Trudność tą utożsamiano z brakiem wystarczającej wiedzy jakich procedur należy dopełnić w zakresie legalizacji pobytu czy zatrudnienia, jak również do jakiej instytucji i gdzie się zgłosić z danym problemem. Obowiązujące polskim prawem procedury administracyjne odbierano bardzo często jako długotrwałe, silnie zbiurokratyzowane oraz niejasne. Za szczególnie kłopotliwe uznano również rozproszenie kompetencji i zakresów działań instytucji publicznych, a także informacji o nich. W tym aspekcie akcentowano potrzebę przygotowania aktualnego Gdyńskiego Informatora dla Cudzoziemców (w wersji online, w kilku językach) zawierającego kluczowe informacje z zakresu procedur formalnoprawnych, uprawnień i zasobów ofertowych.

Z perspektywy specjalistów, dużą trudność w pomocy migrantom stanowi brak efektywnego systemu przekierowania osoby w potrzebie do odpowiednich instytucji. Przekierowanie to przyjmuje niekiedy jedynie formę przekazania danych kontaktowych do odpowiedniej instytucji lub pomocy w zarejestrowaniu się na spotkanie. Na dalszym etapie osoby te często muszą radzić sobie same, ponownie i od początku wyjaśniając sytuację w kolejnej instytucji. Bariery komunikacyjne i wynikające z nich nieporozumienia, skutkują nierzadko albo odmową wsparcia, albo przekierowaniem osoby do kolejnej instytucji. Towarzyszące powyższemu poczucie zagubienia i pozostawienia samemu sobie rodzi ryzyko zaprzestania dalszego poszukiwania pomocy instytucjonalnej przez migrantów. Zgodnie z oceną specjalistów, dobrze zorganizowany system kontaktu pomiędzy instytucjami i organizacjami, jednolity *referral system*, ułatwiłby nie tylko przepływ informacji, ale też zapewniłby większe zaopiekowanie nad osobami poszukującymi wsparcia instytucjonalnego. Powyższe jest zbieżne z wynikami *community mapping*, zgodnie z którymi największą polaryzację opinii wśród migrantów zauważyć można w obszarze administracji, którą w dużym stopniu warunkują oceny: szybkości i jasności procedur administracyjnych, przepływu i klarowności informacji, sposobu obsługi klienta. Im bardziej niejasne – w ocenie respondentów – procedury i komunikaty, im dłuższy czas oczekiwania na decyzję, im mniej wyczerpująca informacja zwrotna, im mniejszy poziom empatii lub indywidualizacji podejścia urzędnika, tym niższa ocena ogólna danej instytucji.

Na rzecz ujednoczenia i zintegrowania kanałów informacyjnych nt. dostępnych ofert wsparcia migrantów w gminie, warto wykorzystać zarówno działalność istniejącej koalicji (w zakresie wypracowania odpowiednich kanałów informacyjnych oraz standardu przekierowania osoby pomiędzy instytucjami), jak i duży potencjał istniejących zasobów o charakterze ogólnomiejskim (takich jak np. Punkt Informacyjny dla Cudzoziemców, portal gdyniawspiera.pl, czy biuletyn miejski "Ratusz").

PRZEPISY FORMALNO-PRAWNE

Ograniczenia formalne związane z legalizacją pobytu i zatrudnienia migrantów, wynikające z obowiązujących – często zmieniających się – przepisów prawa. Niepewność sytuacji prawnej uchodźców z Ukrainy.

W Polsce istnieją ściśle określone przepisy prawne regulujące uprawnienia zarówno migrantów, jak i poszczególnych instytucji publicznych. Od marca 2022 roku obowiązuje dodatkowo ustawa określająca szczególne zasady legalizacji pobytu i pracy obywateli Ukrainy, którzy wjechali na

terytorium Polski w związku z wybuchem konfliktu zbrojnego. W opinii specjalistów zapisy prawne często zmieniają się, wymuszając konieczność reagowania instytucjonalnego i dostosowywania *ad hoc* oferty pod aktualne przepisy formalnoprawne. Przepisy te wprowadzają jednocześnie coraz większe obostrzenia pod kątem legalizacji pobytu czy zatrudnienia (przykładowo, konieczność zalegalizowania pobytu przez obywateli Ukrainy do marca 2024 roku – bez dopełnienia formalnej procedury stanie się on nielegalny, co ograniczy możliwość wsparcia instytucjonalnego; wprowadzenie od marca 2023 roku częściowej odpłatności dla obywateli Ukrainy za pobyt w punktach zbiorowego zakwaterowania, utrata legalności zatrudnienia w przypadku wyjazdu z terenu RP na minimum 30 dni i powrocie). Problemem pozostaje także zróżnicowanie krajowych przepisów regulujących uprawnienia cudzoziemców zamieszkałych w Polsce, tj. de facto różnicujące grupę cudzoziemców na obywateli Ukrainy z doświadczeniem uchodźczym i pozostałych. Warto jednocześnie zaznaczyć, że zniwelowanie opisanej bariery leży poza możliwościami samorządu lokalnego i wymaga rozwiązań z poziomu legislacji krajowej.

Wysoki poziom niepewności co do stabilności i zakresu wsparcia finansowego rządu dla działań na rzecz migrantów realizowanych w samorządach lokalnych.

Wybuch wojny na terytorium Ukrainy i związany z nim napływ uchodźców do Polski, prócz intensyfikacji działań interwencyjnych, wiązał się z koniecznością adaptacji planów budżetowych samorządu i jednostek miejskich celem zabezpieczenia środków finansowych na nowo uruchomiane czy rozszerzane zasoby ofertowe gminy na rzecz migrantów. W tym czasie wsparcie finansowe rządu przekazywane samorządom na realizację działań wspierających okazywało się często niewystarczające w stosunku do skali potrzeb i niespodziewanych wyzwań jakie pojawiły się na szczeblu lokalnym. Aktualnym problemem pozostaje nie tyle wysokość przekazywanych środków rządowych, co niepewność co do stabilności i zakresu tego wsparcia w perspektywie kilkuletniej. W związku z tym, że nie funkcjonują oficjalne, długoterminowe programy rządu dotyczące wspierania migrantów, trudno jest samorządom i organizacjom pozarządowym planować zakres swojego zaangażowania i montaż finansowy budżetów. Niewiadomym pozostaje także algorytm rozdzielania funduszy krajowych na realizację działań wspierających migrantów.

Niewystarczający poziom znajomości przez migrantów kluczowych dla nich elementów obowiązującego w Polsce prawa.

Za niewystarczającą uznana została znajomość przepisów prawnych wśród migrantów – nie tylko przez wzgląd na skomplikowanie czy zmienność tych przepisów, ale też barierę komunikacyjną i różnice kulturowe. W tym ostatnim kontekście podkreślano w szczególności zagadnienie dotyczące sprawowania właściwej opieki nad dziećmi, w tym istniejącą wśród migrantów opinię o srogości polskiego prawa rodzinnego i ich obawy przed ograniczeniem lub utratą władzy rodzicielskiej. Istotne jest również umiejętne wspieranie migrantów w rozumieniu różnic kulturowych i przekładania się tych różnic na konkretne zapisy prawa. Problem znajomości polskiego ustawodawstwa należy rozpatrywać jako korespondencyjny w stosunku do opisanej wcześniej bariery dotyczącej rozproszenia informacji dla migrantów w różnych instytucjach miejskich.

KOMUNIKACJA

Niewystarczający poziom kompetencji komunikacyjnych (językowych) migrantów i urzędników.

Niewystarczająca znajomość języka stanowi jedną z kluczowych barier w procesie integracji migrantów ze społecznością lokalną i adaptacji do nowych warunków życia. Ma ona wpływ m.in. na: możliwość podjęcia i utrzymania zatrudnienia, proces edukacji w szkołach, chęć podejmowania pozadomowych aktywności i nawiązywania kontaktów społecznych z rodzimymi użytkownikami języka, jak również na zrozumienie specyfiki funkcjonowania poszczególnych instytucji publicznych/pomocowych czy też obowiązujących przepisów prawnych. Z doświadczeń specjalistów wynika ponadto, że brak znajomości języka idzie niekiedy w parze z niechęcią migrantów do jego aktywnej nauki, a nawet niechęci – już po ukończonym kursie i znajomości podstaw językowych – do posługiwania się i komunikowania w języku obcym. Za niewystarczające uznawane są również: dostęp do tłumaczy przysięgłych oraz możliwość bezpłatnego tłumaczenia dokumentów urzędowych.

Warto podkreślić, że problem niedostatecznej znajomości języka obcego dotyczy również urzędników i osób świadczących wsparcie – za istotną uznano tym samym konieczność zwiększenia kompetencji językowych także tej grupy docelowej. Specjaliści wskazywali, że ogromnym wyzwaniem jest niedobór specjalistów mówiących po rosyjsku lub ukraińsku. Przez wzgląd na bariery komunikacyjne, pokierowanie osoby w potrzebie do określonej instytucji skutkuje niekiedy ograniczoną możliwością udzielenia jej pomocy. Dotyczy to szczególnie psychoterapeutów i psychiatrów, których wsparcie jest niezbędne w sytuacji poważnego kryzysu w rodzinie, problemu przemocy domowej lub uzależnień.

Niski dostęp do bezpłatnych i intensywnych (długoterminowych) kursów języka polskiego.

Bezpłatne kursy języka polskiego dla migrantów są dostępne w gminie – cechuje je jednak niski stopień intensywności (spotkania raz w tygodniu), uniemożliwiający naukę języka w stopniu komunikatywnym w relatywnie szybkim czasie. Dostępne na wolnym rynku kursy o wysokim stopniu intensywności – z uwagi na ich odpłatność – są de facto trudno dostępne dla migrantów. W ostatnich miesiącach – w dużej mierze dzięki podpisanemu porozumieniu o współpracy pomiędzy gminą Gdynia a UNICEF – oferta bezpłatnych i intensywnych (długoterminowych) kursów języka polskiego dla cudzoziemców jest systematycznie rozszerzana. Wyzwaniem pozostaje zarówno systematyczne zwiększanie i utrzymanie dostępności ofertowej na poziomie zaspokajającym zapotrzebowanie, jak również zintegrowanie bazy dostępnych w Gdyni kursów języka polskiego.

ZATRUDNIENIE

Trudności ze znalezieniem zatrudnienia pozwalającego na samoutrzymanie.

Migranci mają trudność w samodzielnym znalezieniu zatrudnienia i ograniczoną dostępność do otwartego rynku pracy. Powyższe należy wiązać w głównej mierze z barierą językową, która wymusza konieczność poszukiwania zatrudnienia poprzez prywatne agencje pośrednictwa pracy. Efektem tego bywa najczęściej podejmowanie przez migrantów zatrudnienia w ponadnormatywnym – w świetle polskich przepisów prawa – czasie pracy lub zatrudnienia niskopłatnego, wymuszającego wykonywanie kilku prac jednocześnie lub w złych warunkach zatrudnienia.

Ważkość zagadnienia należy także upatrywać w kontekście możliwości samodzielnego utrzymania się w kraju osiedlenia, w tym zaspokojenia podstawowych potrzeb socjalno-bytowych takich jak najem mieszkania. To jeden z najistotniejszych problemów, który przekłada się na niepewną sytuację cudzoziemców w Polsce, życie rodzinne i niski stopień integracji ze społecznością lokalną. Nawet w przypadku znalezienia pracy migranci bardzo często muszą więcej i ciężiej pracować, za niższe wynagrodzenie. Wiąże się to z ciągłym poczuciem niepewności, brakiem czasu dla rodziny, brakiem czasu na udział w wydarzeniach organizowanych przez miasto, czy obniżeniem kondycji psychicznej.

W pierwszych tygodniach po wybuchu konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy, obserwowano wysokie zapotrzebowanie na zatrudnienie migrantów. Wpływ na to miały w szczególności: uproszczenie procedur prawnych dotyczących legalnego zatrudnienia oraz duże zainteresowanie polskich pracodawców i idąca w ślad za nim liczba ofert (bardzo często liczyła się chęć podjęcia zatrudnienia, bez względu na znajomość języka). Po kilkunastu miesiącach liczba dostępnych ofert pracy dla migrantów zmniejszyła się, na co wpływ – wg zebranych opinii – mają następujące bariery:

1) po stronie pracodawców: mniejsza chęć lub obawy do zatrudnienia migrantów (sytuacje porzucania pracy z dnia na dzień, brak stabilności świadczenia pracy) lub też preferowanie konkretnego profilu kandydata do pracy (osoby młodsze, osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje), brak posiadania profilu zaufanego (niezbędnego do składania wymaganych dokumentów za pośrednictwem portalu rządowego praca.gov.pl)

2) po stronie migrantów: niewystarczające kwalifikacje do podjęcia zatrudnienia lub brak dokumentów potwierdzających kwalifikacje zawodowe, brak znajomości języka polskiego lub angielskiego, poszukiwanie zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy, poszukiwanie zatrudnienia poprzez prywatne agencje, skomplikowanie przepisów prawnych. Z perspektywy publicznej instytucji rynku pracy, istotnym problemem pozostaje także znalezienie przez migrantów pracy w swoim zawodzie i niechęć do podejmowania zatrudnienia poniżej kwalifikacji – nawet na krótki okres czasu, tak by zdobyć pierwsze doświadczenia na polskim rynku pracy. Z uwagi na ograniczenia formalnoprawne, podjęcie pracy na takim samym stanowisku jak w kraju ojczystym często okazuje się dla migrantów niemożliwe (np. w przypadku zawodu księgowego wymagana jest praktyczna znajomość innych przepisów prawa, a w przypadku medyków – nostryfikacja dyplomów).

Uniezależnianie migrantów od wsparcia instytucjonalnego wskutek podjęcia zatrudnienia umożliwiającego samodzielne utrzymanie się, to duże wyzwanie stojące przed samorządami. Wsparcie w tym zakresie na szczeblu samorządowym należy wiązać przede wszystkim z zapewnieniem szerokiej dostępności do usług poradnictwa w temacie legalizacji zatrudnienia i przysługujących uprawnień, a także z organizowaniem przez publiczne instytucje rynku pracy cyklicznych spotkań informacyjno-doradczych z pracodawcami oraz pozyskiwaniem ofert pracy. Koniecznością – z uwagi na rosnący w Gdyni odsetek rodzin migranckich z pobytem długoterminowym – staje się także organizacja doradztwa zawodowego dla dzieci i młodzieży cudzoziemskiej w zakresie wyboru ścieżki edukacyjnej, zajęć pozalekcyjnych, czy potencjalnych ścieżek kariery.

MIESZKALNICTWO

Kłopoty ze znalezieniem mieszkania na wynajem.

Większość badanych migrantów wskazało na problemy ze znalezieniem mieszkania na wynajem. Problemy te utożsamiano przede wszystkim z wysokimi cenami najmu (co należy wiązać także z opisaną wcześniej barierą dotyczącą trudności w znalezieniu zatrudnienia pozwalającego na samoutrzymanie) oraz niską dostępnością mieszkań na wynajem. Warto jednocześnie podkreślić, że bariery te w znacznym stopniu dotyczą także wielu polskich rodzin, z wielu polskich miast. Problematyka dostępności mieszkań oraz wysokich cen najmu lub kupna wymaga w dużej mierze rozwiązań systemowych, z poziomu polityki krajowej. Rola samorządu w tym zakresie ograniczona jest w dużej mierze do zapewnienia migrantom wsparcia informacyjnego w poszukiwaniu i wynajmie mieszkań na wolnym rynku, a także – w uzasadnionych przepisami prawa sytuacjach – wsparcia finansowego.

EDUKACJA

Trudności w dostosowaniu dzieci cudzoziemskich do polskiego systemu edukacyjnego.

Trudności w dostosowaniu dzieci cudzoziemskich do polskiego systemu edukacyjnego mają kilka przyczyn. Według zebranych opinii są to m.in.: przekonanie migrantów, że ich pobyt w Polsce jest pobytem krótkoterminowym co wpływa na motywację i chęć do nauki języka polskiego, brak zrozumienia polskiego prawa rodzinnego i strach rodziców przed ograniczeniem/utratą władzy rodzicielskiej (opisane wcześniej), trudność nauczycieli w dzieleniu obowiązków pomiędzy dziećmi cudzoziemskimi a polskimi w klasach integracyjnych, duża rotacja dzieci cudzoziemskich w szkołach, prawnie regulowane różnice w wypełnianiu obowiązku szkolnego (dzieci cudzoziemskie mają np. możliwość nauki w formule zdalnej). Ostatnia z wymienionych przekłada się de facto na brak kontroli nad wypełnianiem obowiązku szkolnego przez dzieci cudzoziemskie oraz brak możliwości jego egzekwowania. Do nieincydentalnych należą sytuacje, w których rodzice wypisują dzieci cudzoziemskie ze szkół, nie informują o nieobecnościach, nie reagują na zgłoszenia o wysokiej absencji lub nie podejmują żadnego kontaktu ze szkołami. Warto podkreślić, że brak realizacji obowiązku szkolnego to nie tylko problem powstawania deficytów edukacyjnych – szkoła nie jest tylko miejscem nauki, ale i miejscem spotkań oraz treningu umiejętności społecznych. Ograniczenie kontaktów społecznych i rówieśniczych może blokować naturalne potrzeby rozwojowe młodych osób (m.in. takie jak potrzeba przynależności do grupy rówieśniczej, nawiązywania relacji, współdziałania z innymi), skutkując pogorszeniem ich kondycji psychicznej, czy zwiększeniem podatności na doświadczenie kryzysu. Brak informacji ze strony rodziców o przyczynach absencji swoich dzieci w szkole może powodować również uruchomienie interwencji służb odpowiedzialnych za monitorowanie sytuacji rodzinnej (pomocy społecznej, kuratorów sądowych).

Brak pewności co do możliwości kontynuowania wypracowanego modelu edukacji w szkołach nt. różnic kulturowych, wielokulturowości.

Statystyki szkolne wskazują, że większość gdyńskich klas posiada co najmniej jednego ucznia z doświadczeniem migracyjnym. Dzięki temu dzieci i młodzież mają możliwość poznania innych kultur, co może zapobiegać lub przeciwdziałać zjawiskom stereotypizacji oraz sprzyja

międzykulturowej integracji. Ponadto dzieci rozwijają ciekawość wobec innych kultur i krajów, a także pogłębią swoją integrację z klasą. Z drugiej strony, powyższe rodzi konieczność prowadzenia w szkołach regularnych działań edukacyjnych celem zwiększania świadomości społecznej na temat kulturowości migrantów, nauki tolerancji, szacunku i empatii do innych kultur, tym samym przeciwdziałania dyskryminacji.

W Gdyni działania tego typu w dużej mierze zostały zainicjowane na bazie podpisanego porozumienia o współpracy pomiędzy Gminą Miasta Gdyni a UNICEF. W ramach działań prowadzone są w przedszkolach i szkołach m.in. zajęcia międzykulturowe (w charakterze zabaw i gier, czy tzw. *human library*), Dni Kultury Ukraińskiej i Warsztaty Tolerancji czy kampania na rzecz tolerancji „Wszyscy jesteśmy tacy sami” skierowana do uczniów z wykorzystaniem spotów reklamowych oraz filmów na TikToku wykonanych przez gdyńskich uczniów. Aktualnym wyzwaniem pozostaje systematyczna realizacja tego typu oddziaływań edukacyjnych i zabezpieczenie w budżecie gminy środków finansowych na ten cel po zakończeniu finansowania UNICEF.

W kontekście edukacji kulturowej w placówkach oświatowych, specjaliści zwracają także uwagę na zbyt małą liczbę międzykulturowych asystentów nauczyciela w szkołach oraz niewystarczającą wiedzę nauczycieli nt. pracy z dziećmi z doświadczeniem migracyjnym w przedszkolu lub szkole. Analogicznie jak powyżej, działania tego typu w dużej mierze zostały już w Gdyni zainicjowane na bazie podpisanego porozumienia o współpracy z UNICEF i są skoncentrowane na podnoszeniu kompetencji kadr z zakresu wielokulturowości i metodyki pracy, tj. osób (w tym nauczycieli) pracujących w bezpośrednim kontakcie z dziećmi i młodzieżą ze środowisk migracyjnych oraz budujących lokalny system wsparcia. Przykładowe działania obejmują m.in.: szkolenia uzupełniające, warsztaty, dofinansowanie studiów rozwijających kompetencje międzykulturowe, comiesięczne spotkania grupowe poświęcone opracowywaniu metodyki pracy z dziećmi i młodzieżą z doświadczeniem migracyjnym, superwizje i indywidualne wsparcie psychologiczne, tworzenie materiałów dydaktycznych z zakresu organizacji warsztatów oraz lekcji dotyczących integracji międzykulturowej (obejmujące zagadnienia takie jak: budowanie relacji w szkole czy reagowanie na wyzwania międzykulturowe, integracja i różnorodność społeczna, budowanie środowiska opartego na relacjach i partycypacji). Podnoszą one wiedzę i świadomość nauczycieli oraz jakość ich codziennej pracy, a także przyczyniają się do wdrażania najlepszych praktyk w zakresie integracji międzykulturowej i wspierania różnorodności społecznej.

Ograniczone możliwości realizacji dodatkowych aktywności i programów integracyjnych w szkołach.

Problem ten należy rozpatrywać jako korespondencyjny w stosunku do opisanej wcześniej bariery dotyczącej edukacji kulturalnej w szkołach. Organizowanie w gminie i w szkołach zajęć i aktywności o charakterze integracyjnym ma na celu zwiększenie stopnia integracji dzieci cudzoziemskich z polskimi, a tym samym adaptacji w nowym miejscu zamieszkania. Na ważkość zagadnienia wskazują wyniki *community mapping i reporting*, zgodnie z którymi w procesie integracji społecznej bardzo ważną rolę odgrywa życzliwość i pozytywne nastawienie ze strony obywateli kraju przyjmującego. Pozytywne doświadczenia migrantów w zakresie kontaktów społecznych przekładają się na poziom ich chęci do podejmowania kontaktu instytucjonalnego lub/i uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej. Stanowią także jeden z głównych czynników asymilacyjnych, zapobiegających „ghettoizacji” czy powstawaniu hermetycznych, zamkniętych we własnym kręgu kulturowym czy językowym grup migranckich.

Niewątpliwie czynnikami utrudniającym realizację dodatkowych aktywności i programów integracyjnych w szkołach są zbyt przeładowane podstawy programowe oraz niedobór kadr w szkołach do realizacji tego typu zajęć, a także zbyt niskie subwencje oświatowe (subwencja jest bezzwrotnym wsparciem udzielanym przez rząd, przeznaczonym na finansowanie zadań oświatowych samorządu). Należy jednocześnie podkreślić, że działania tego typu zostały już w Gdyni zainicjowane i są realizowane w ramach podpisanego porozumienia o współpracy z UNICEF. Przykłady zajęć integracyjnych dla dzieci i młodzieży polskiej i cudzoziemskiej obejmują m.in. organizację wycieczki letniego i zimowego, „zielone szkoły” (czyli spotkania integracyjne lub wycieczki organizowane na początku roku szkolnego), różne formy edukacji nieformalnej (takie jak zajęcia pozalekcyjne, szkoły otwarte), warsztaty i zajęcia integracyjne pobudzające kreatywność i wyobraźnię.

Realizacji działania sprzyja duży potencjał zasobów instytucjonalnych w gminie. W Gdyni zajęcia pozaszkolne są niezwykle ważną formą rozwoju dzieci i młodzieży. Tworzą naturalną przestrzeń dla młodych ludzi do działania, wyrażania siebie i poszerzania swoich kompetencji. Za pośrednictwem takich miejsc jak sieć Przystani Sąsiedzkich oraz Wymiennikownia – Młodzieżowe Centrum Innowacji Społecznych i Przystań Designu samorząd zapewnia bezpłatny dostęp do placówek edukacyjnych, odpowiadających potrzebom dzieci i młodzieży. W ten sposób gmina zwiększa dostępność zasobów ofertowych dedykowanych dzieciom i młodzieży ze specjalnymi potrzebami – w tym z doświadczeniem migracyjnym i uchodźczym. Obydwa miejsca organizują szereg zajęć, oferujących możliwość rozwoju psychospołecznego i zapewniających przestrzeń do zdobywania kompetencji społecznych, podnoszenia poczucia własnej wartości i naturalnej integracji - poprzez gry, zabawę, naukę, interakcję, naukę przez doświadczenie. Co szczególnie ważne, program zajęć nie jest narzucony instytucjonalnie, ale kształtowany w odpowiedzi na specyficzne potrzeby dzieci i młodzieży. Sieć Przystani i Wymiennikownia to łącznie 10 lokalizacji – w niemal połowie wszystkich dzielnic Gdyni, co pozwala na prowadzenie działań blisko miejsc zamieszkania. Rozwój działań pozwala zakorzenić w tych miejscach – zarówno na poziomie programu, jak i kultury pracy – specyficznych umiejętności i narzędzi pracy z dziećmi i młodzieżą z doświadczeniem migracyjnym. Dzięki temu możliwy jest zrównoważony rozwój sieci miejsc edukacji pozaszkolnej i integracji, otwartych na młodzież z różnych kultur.

Niewystarczająca znajomość systemu szkolnictwa polskiego wśród migrantów.

W kontekście edukacji, podkreślono także niewystarczającą znajomość systemu szkolnictwa w Polsce wśród cudzoziemców oraz brak odpowiednich rozwiązań z poziomu legislacji krajowej.

Pierwszy aspekt należy wiązać z brakiem aktualnego Informatora Edukacyjnego dla szkół i o szkołach obejmującego kompleksowe i praktyczne informacje dla migrantów nt. specyfiki funkcjonowania polskiego systemu szkolnictwa (np. jak przebiega rekrutacja do szkół, jakich formalności należy dopełnić), w tym szczegółowych informacji o systemie szkolnictwa w Gdyni (np. które miejsca zapewniają kursy języka polskiego i obcego, które szkoły prowadzi zajęcia wyrównawcze itp.) – w języku polskim, ukraińskim i angielskim.

W drugim aspekcie zwracano uwagę na brak systemowych rozwiązań z poziomu legislacji krajowej i fakt, że – jeśli chodzi o samoorganizację pracy bez nadrzędnych regulacji – wiele zależy od samych szkół (w wyniku czego część z nich podejmuje dodatkowe aktywności, np. przygotowując formularze w języku obcym, część – nie).

Ważnym zagadnieniem pozostaje także realizacja działań kampanijnych i promocyjnych na rzecz dzieci z tzw. „szarej strefy” (tj. nieobjętych polskim systemem edukacji) pokazujących korzyści płynące z uczestnictwa w życiu szkolnym i rówieśniczym.

BADANIA I ANALIZY

Brak regularnych badań i analiz ukierunkowanych na zwiększenie wiedzy o nowych mieszkańcach Gdyni oraz o zjawiskach migracji.

Partycypacyjne projektowanie i wdrażanie działań włączających, powinno być oparte o dobre rozpoznanie potrzeb migrantów. Powyższemu sprzyja opracowanie efektywnych narzędzi diagnozy, obejmujących prowadzenie różnorodnych, regularnych badań ilościowych i jakościowych, w tym również ewaluacyjnych i *desk research*. Pozwala to na zwiększenie nie tylko wiedzy o nowych mieszkańcach Gdyni oraz o zjawiskach migracji (tym samym lepszą diagnostykę i lepsze zaplanowanie działań), ale też zwiększenie podmiotowości nowych mieszkańców miasta z doświadczeniem migracyjnym, sprzyjające ich partycypacji w procesie planowania i wdrażania działań integracyjnych i włączających.

W Gdyni brak jak dotąd systemowego podejścia do planowania i realizowania badań w zakresie problematyki migranckiej, w tym w szczególności badań populacyjnych, odnoszących się do wszystkich nowych mieszkańców Gdyni, nie zaś do żadnej skonkretyzowanej grupy. Dotychczasowa działalność analityczno-badawcza w tym zakresie wynikała w znacznym stopniu z oddolnych inicjatyw i potrzeb poszczególnych instytucji, często jednak działania te relatywizowano do określonych grup badawczych, najczęściej beneficjentów danej instytucji. Dodatkowym problemem pozostaje brak wyczerpującego i aktualnego rejestru migrantów faktycznie mieszkających w Gdyni. Dane te są rozproszone pomiędzy różne instytucje miejskie, a część migrantów nie dokonując legalizacji pobytu i zatrudnienia umyka w oficjalnych rejestrach instytucjonalnych. Nie ustalono jak dotąd – na poziomie ogólnomiejskim – systemu agregowania oraz analizowania danych ilościowych i jakościowych w oparciu o ustalony katalog wskaźników. Efektem powyższego jest niewystarczający poziom wiedzy o rzeczywistej sytuacji migrantów i skali migracji, w tym relatywnie niska – bo nie oparta o wyniki reprezentatywnych badań populacyjnych – znajomość potrzeb wspólnot migranckich oraz postaw mieszkańców Gdyni wobec migrantów. Działania tego typu zostały ostatnio zainicjowane w Gdyni na bazie podpisanego porozumienia o współpracy z UNICEF (badania *desk research* obejmujące przegląd lokalnych polityk i programów, jak również indywidualne wywiady pogłębione z kluczowymi interesariuszami i osobami decyzyjnymi, reprezentującymi m.in. sektor edukacji, pomocy społecznej, kultury, zdrowia oraz konsultacje społeczne z użyciem platformy Decidim), jednakże bez określenia horyzontalnego i długofalowego planu działań badawczo-analitycznych gminy w odniesieniu do problematyki migranckiej. Ważnym jest także, aby badania i analizy tego typu nie skupiały się tylko na jednej grupie migrantów (np. uchodźców wojennych z Ukrainy), ale dostrzegały i nie pomijały diagnozy i oceny potrzeb innych społeczności migranckich.

Gdynia podzielona jest na 21 dzielnic, różniących się pod względem infrastruktury, odległości od centrum, dostępności usług czy struktury demograficznej mieszkańców. Ważne jest, aby realizacja badań i analiz uwzględniała kontekst potrzeb lokalnych oraz wyznaczała cele rozwojowe indywidualnie dla każdej dzielnicy po to, by w dłuższej perspektywie Gdynia mogła rozwijać się w sposób zrównoważony. Liczba dzieci i młodzieży w poszczególnych placówkach edukacyjnych wskazuje, że rodziny ukraińskie zamieszkują różne dzielnice Gdyni, w różnym natężeniu. Dlatego konieczna jest analiza, w jaki sposób zamieszkanie rodzin migranckich wpływa na kierunek rozwoju poszczególnych dzielnic, ich inkluzywność i otwarcie na integrację społeczną. Pozwoli to także przeanalizować, w jaki sposób migranci postrzegają swoje obecne miejsca zamieszkania, co pozwala im czuć się bezpiecznie, rozwijać się, a co przeszkadza im w danym sąsiedztwie. W Gdyni analizy tego typu zostały dotychczas zrealizowane z sukcesem na bazie „Gminnego Programu Rewitalizacji” na sześciu podobszarach miasta zlokalizowanych w pięciu gdyńskich dzielnicach. W mniejszej skali, podobny cel przyświecał realizacji warsztatów *community mapping* zorganizowanych w ramach projektu *Includate*. Systemowe badania tego typu pozwolą uzyskać szczegółowy obraz każdej dzielnicy, opisujący jej zasoby i największe wyzwania rozwojowe, a także wskazać konkretne rekomendacje i priorytety dla samorządu lokalnego z zakresu międzykulturowości i włączenia społecznego migrantów.

ROZDZIAŁ 2: CZĘŚĆ STRATEGICZNA

W rozdziale przedstawiono cele strategiczne do realizacji w przyjętej perspektywie czasowej oraz przypisane im i skonkretyzowane kierunki działań. W ramach każdego celu określono oczekiwane efekty zaplanowanych działań. Część ta pozostaje w ścisłej relacji wynikowej z wnioskami z diagnozy zawartej w rozdziale poprzedzającym. Cele zweryfikowane zostały także pod kątem spójności i komplementarności z celami nadrzędnego dokumentu gminy o charakterze strategicznym, tj. „Gdyńską Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych 2030”.

CEL 1: Poprawa harmonizacji działań i ofert jednostek miejskich kierowanych do nowych mieszkańców miasta.

Synteza głównych barier:

brak długoterminowego planu działań na rzecz wsparcia migrantów w gminie; brak formalnego wskazania podmiotu / funkcji odpowiadającej za koordynację działań na poziomie zarządzania całością oferty gdyńskiej; brak sformalizowanej reprezentacji środowisk migranckich; brak formalnych i długofalowych ram działania koalicji (tematyczne spotkania sieciujące, działania edukacyjno-szkoleniowe, budżet, niepełny skład koalicji); rozproszenie działań i informacji w różnych jednostkach miejskich; niejednolity referral system

---

Działanie 1: Sformalizowanie lokalnej koalicji na rzecz włączenia nowych mieszkańców wraz z ustaleniem szkicowych planów jej funkcjonowania.

Działanie 2: Powołanie funkcji osoby lub podmiotu koordynującego aktywności miejskie w obszarze włączenia nowych mieszkańców.

Działanie 3: Zaplanowanie i systematyczna realizacja spotkań koalicyjnych z udziałem przedstawicieli kluczowych jednostek miejskich.

Działanie 4: Adaptacja planów budżetowych głównych podmiotów miejskich funkcjonujących na rzecz włączenia migrantów oraz sposobu organizacji działań w odniesieniu do ustalonych na forum koalicji tematów i zagadnień.

Działanie 5: Wprowadzenie do dokumentów planistycznych lub resortowych elementów związanych z rozwojem współpracy na rzecz włączenia nowych mieszkańców.

Działanie 6: Zwiększenie liczby wspólnych inicjatyw o charakterze szkoleniowym i edukacyjnym dla pracowników jednostek miejskich.

Działanie 7: Wzmocnienie współpracy pomiędzy przedstawicielami kluczowych jednostek miejskich na poziomie planowania wsparcia dla konkretnych osób i rodzin migranckich (*case work*).

Spodziewane efekty:

Projektowanie i wdrażanie działań włączających na rzecz migrantów realizowane jest przy udziale szerokiej, aktywnie działającej koalicji, obejmującej administrację samorządową i jej jednostki, organizacje pozarządowe oraz reprezentację grup/środowisk migranckich. Skład reprezentacji podmiotów wchodzących w skład koalicji jest na bieżąco uzupełniany o brakujących interesariuszy. Istnieje sformalizowany plan funkcjonowania koalicji, określający tryb i zasady współpracy przy realizacji działań międzysektorowych. Działania koalicyjne zorientowane są na wspólnie zdefiniowane cele i wykorzystują mechanizmy uspołniania planów – w tym budżetowych – poszczególnych partnerów. Wdrożony jest mechanizm prezydencji podmiotów zaangażowanych w obszar wsparcia nowych mieszkańców polegający na zmianie przewodnictwa w organizacji i prowadzeniu spotkań koalicyjnych, w trakcie którego podmiot przewodniczący ustala tematykę spotkań sieciujących, czy zagadnienia do wspólnej analizy. Stałym elementem partycypacyjnego projektowania i wdrażania działań jest organizacja regularnych spotkań szkoleniowo-edukacyjnych dla pracowników lub przedstawicieli jednostek miejskich funkcjonujących na rzecz włączenia społecznego migrantów i powoływanie grup roboczych lub interdyscyplinarnych studiów przypadku, zwiększających wiedzę

nt. konkretnych rozwiązań lub narzędzi wsparcia migrantów. Koordynacja lokalnych działań na rzecz migrantów jest powierzona funkcji lub jednostce wyodrębnionej w strukturach miejskich.

CEL 2: Poprawa dostępu do miejskich usług i ofert wsparcia kierowanych do nowych mieszkańców miasta.

Synteza głównych barier:

niewystarczający poziom kompetencji językowych migrantów i urzędników; ograniczony dostęp do tłumaczy przysięgłych i długoterminowych kursów językowych; niedobór specjalistów mówiących po rosyjsku lub ukraińsku; utrudnienia w planowaniu zakresu wsparcia na rzecz migrantów oraz rocznych planów budżetowych instytucji samorządowych z uwagi na brak długoterminowych programów rządowych; niewystarczający poziom znajomości kluczowych elementów prawa (w tym przekładania się różnic kulturowych na konkretne zapisy prawne) oraz specyfiki funkcjonowania polskiego systemu szkolnictwa; brak pewności co do możliwości kontynuowania wypracowanego modelu działań edukacyjnych i integracyjnych; trudności w dostosowaniu dzieci cudzoziemskich do polskiego systemu edukacyjnego (duża rotacja dzieci cudzoziemskich w szkołach, zbyt mała liczba międzykulturowych asystentów oraz niewystarczająca wiedza nauczycieli nt. pracy z dziećmi z doświadczeniem migracyjnym, prawnie regulowane różnice w wypełnianiu obowiązku szkolnego); trudności ze znalezieniem mieszkania na wynajem (niska dostępność, wysokie koszty najmu) oraz zatrudnienia pozwalającego na samotrzymanie (poszukiwanie zatrudnienia poprzez prywatne agencje, w niepełnym wymiarze czasu pracy, brak kwalifikacji zawodowych lub dokumentów je potwierdzających, bariery językowe)

Działanie 8: Zmapowanie kluczowych usług dla nowych mieszkańców realizowanych przez poszczególne podmioty zaangażowane w ich wsparcie wraz z określeniem metod uproszczenia i zwiększenia przejrzystości korzystania z tych usług.

Działanie 9: Systematyczna ewaluacja ofert i badanie potrzeb nowych mieszkańców ukierunkowanych na definiowanie nowych usług, które powinny pojawić się w paście wsparcia.

Działanie 10: Zwiększenie liczby inicjatyw ukierunkowanych na wymianę wiedzy i doświadczeń osób zaangażowanych w tłumaczenia i pośredniczących w komunikowaniu się stron.

Działanie 11: Zdefiniowanie podmiotu lub mechanizmu certyfikującego miejskie materiały informacyjne kierowane do nowych mieszkańców miasta.

Działanie 12: Wdrożenie rocznych planów edukacji i szkoleń pracowników podmiotów miejskich zaangażowanych we włączenie nowych mieszkańców miasta.

Działanie 13: Wzmocnienie procesu informowania populacji gdynian o dostępnych usługach dla nowych mieszkańców.

Działanie 14: Zwiększenie liczby ofert miejskich w obszarze budowania wzajemnych relacji w środowisku nowych mieszkańców oraz relacji w społecznościach lokalnych.

Spodziewane efekty:

Lokalna polityka pozwala na skuteczniejsze włączanie migrantów w różne obszary życia społeczno-ekonomicznego w mieście, obejmujące dostęp i korzystanie m.in. z rynku pracy, zasobów mieszkaniowych, systemu edukacji, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, oferty kulturalnej. Dobrze zmapowane i rozpoznane zasoby miejskie na rzecz migrantów, systematyczny monitoring i ewaluacja usług pozwalają na systematyczne uzupełnianie deficytowej oferty wsparcia i zwiększanie jej dostępności, a także tworzenie celowanych programów wsparcia na rzecz osób z doświadczeniem

migracji. Ważnym elementem mainstreamingu usług publicznych jest zwiększanie dostępności językowej zapewniające równe szanse w dostępie do usług, znajomości praw i możliwości korzystania z oferty instytucji miejskich. Wypracowane nowe kanały komunikacji, w tym ustalony sposób informowania o dostępnych usługach, wskazanie głównego źródła podającego wiążące informacje i zadbanie o spójność i uproszczenie komunikatów przekładają się na zwiększenie przejrzystości oraz użyteczności istniejących rozwiązań informacyjnych miasta adresowanych do mieszkańców niepolskojęzycznych. Dostępność usług miejskich zwiększana jest także przez wsparcie tłumaczy oraz szkolenia kompetencyjne dla pracowników instytucji lub podmiotów miejskich z zakresu komunikacji międzykulturowej, integracji i zarządzania różnorodnością oraz pracy z osobami z doświadczeniem migracyjnym. W proces wdrażania działań włączających, w tym o charakterze informacyjnym i integracyjnym, zaangażowani są nie tylko nowi mieszkańcy miasta, ale i społeczność przyjmująca.

CEL 3: Zwiększenie wiedzy o nowych mieszkańcach Gdyni oraz o zjawiskach migracji.

Synteza głównych barier:

niski poziom wiedzy o sytuacji migrantów (potrzeb wspólnot migranckich oraz postaw mieszkańców Gdyni wobec migrantów) i rzeczywistej skali migracji; niewystarczająca liczba badań i analiz o charakterze populacyjnym oraz na poziomie dzielnic; rozproszenie danych statystycznych pomiędzy różne jednostki miejskie; brak systemu agregowania oraz analizowania danych ilościowych i jakościowych

---

Działanie 15: Zaprojektowanie i realizacja lokalnych przedsięwzięć badawczych w obszarze problematyki migracyjnych, w tym o charakterze populacyjnym.

Działanie 16: Ustanowienie stałych relacji z miastami i podmiotami posiadającymi doświadczenie w długoletnim działaniu na rzecz włączenia społecznego migrantów.

Spodziewane efekty:

Potrzeby mieszkańców Gdyni z doświadczeniem migracji są systematycznie diagnozowane i rozpoznawane poprzez reprezentatywne badania realizowane w oparciu o zdefiniowane próby badawcze oraz ustalony katalog agregowanych systematycznie danych statystycznych i wskaźników. Systematycznie – z roku na rok – wzrasta wiedza i rozumienie lokalnych procesów pojawiających się w społecznościach gdynian w odniesieniu do napływu osób z innych państw. W procesie planowania działań na rzecz migrantów wykorzystywane są międzynarodowe i krajowe doświadczenia, rozwiązania oraz dobre praktyki innych miast i podmiotów z zakresu tworzenia lokalnych polityk włączających.

ROZDZIAŁ 3: CZĘŚĆ WDROŻENIOWA

W rozdziale uszczegółowiono proces wdrażania Programu, w tym określono fazy jego realizacji, źródła finansowania, sposób i częstotliwość monitorowania zakładanych celów i kierunków działań opisanych w rozdziale poprzedzającym oraz głównych realizatorów.

FAZY REALIZACJI PROGRAMU

Do odpowiedniej realizacji Programu przewidziano następujące fazy wdrożenia:

- **Pierwsza faza** skoncentrowana będzie na przeprowadzeniu konsultacji społecznych, zgodnie z zaplanowanym procesem uspołecznienia treści Programu. Konsultacje te będą mieć charakter ogólnomiejski, tzn. przeprowadzone zostaną wśród ogółu społeczności lokalnej za pośrednictwem Gdyńskiej Platformy Dialogu. Faza ta obejmie I kwartał 2024 roku.
- **W drugiej fazie** dokonana zostanie priorytetyzacja zaplanowanych celów i działań wraz z wyznaczeniem podmiotów odpowiedzialnych za realizację rocznych zadań programowych. Działania na tym etapie zostaną zrealizowane w ramach prac „Gdyńskiej grupy na rzecz wspierania imigrantów” w I połowie 2024 roku.
- **Trzecia faza** poświęcona będzie realizacji celów i działań zgodnie z przyjętą priorytetyzacją. Końcowy etap – ewaluacji końcowej – posłuży do szczegółowej analizy efektów Programu i zaplanowania dalszych działań w ramach kolejnej perspektywy czasowej. Faza ta potrwa od połowy 2024 roku do końca 2026 roku.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków własnych pochodzących z budżetu Miasta Gdyni. Przewiduje się również aplikowanie o środki ze źródeł zewnętrznych, w szczególności unijnych i ministerialnych.

KOORDYNACJA, MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Koordinacja Programu przypisana jest do „Gdyńskiej grupy na rzecz wspierania imigrantów” złożonej z przedstawicieli instytucji i organizacji realizujących statutowo działania w zakresie wsparcia społecznego migrantów mieszkających w Gdyni. Głównymi realizatorami Programu są tym samym (w kolejności alfabetycznej): Gdynia Community Center, gdyńskie placówki oświatowe, Laboratorium Innowacji Społecznych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni, Muzeum Emigracji w Gdyni, organizacje pozarządowe (w tym Związek Stowarzyszeń Bank Żywności w Trójmieście, Stowarzyszenie Ovum, Stowarzyszenie Gaudium Vitae), Powiatowy Urząd Pracy w Gdyni, SpilnoHub. W realizację działań zaangażowane będą również inne podmioty miejskie, w szczególności takie jak: Miejska Biblioteka Publiczna w Gdyni, Urząd Miasta Gdyni, Zespół Placówek Specjalistycznych (wraz z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi gdyńskie SPOT-y). W trakcie obowiązywania Programu, na początku każdego roku kalendarzowego koalicjanci wskażą podmiot odpowiedzialny za agregację rocznych danych sprawozdawczych pozyskanych od poszczególnych realizatorów Programu.

Monitoring będzie polegał na zbieraniu i analizowaniu danych dotyczących zrealizowanych działań programowych, w oparciu o określony katalog wskaźników. Katalog ten zostanie wypracowany w ramach działalności „Gdyńskiej grupy na rzecz wspierania imigrantów” w drugiej fazie wdrażania Programu. Monitorowanie Programu umożliwi obserwację realizacji celów oraz ocenę stopnia osiągnięcia rezultatów. Przyjmuje się roczny tryb prowadzenia monitoringu i opracowanie trzech rocznych raportów monitoringowych.

Ewaluacja Programu zostanie przeprowadzona na koniec jego realizacji w oparciu o dane i dokumenty uzyskane w procesie monitoringu oraz inne źródła, które mogłyby zawierać przydatne

informacje. Ewaluacja końcowa ma na celu ocenę wdrożenia Programu pod kątem adekwatności podejmowanych działań i ich efektywności, a także dostarczenie danych do nowelizacji Programu na kolejne lata. Zadanie w zakresie ewaluacji końcowej Programu może zostać zlecone podmiotowi zewnętrznemu, zgodnie z prawem zamówień publicznych.

Wydawca: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni

wydanie pierwsze

grudzień 2023

Publikacja powstała w ramach projektu „Includate - Educating for Inclusion” [2021-1-DE02-KA220-ADU000035355] współfinansowanego ze środków programu Erasmus +.

Projekt graficzny i ilustracje: Joanna Kurowska

PUBLIKACJA BEZPŁATNA

Disclaimer

Erasmus Plus is financed by the European Union. The European Commission's support to produce this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein. The external links in the Programme are being provided as a convenience and for informational purposes only; they do not constitute an endorsement or an approval by the project partners of any of the products, services or opinions of the corporation or organisation or individual. The project team bears no responsibility for the accuracy, legality, or content of the external site or for that of subsequent links. Contact the external site for answers to questions regarding its content.

This publication is available under the Creative Commons licencing Attribution-ShareAlike 4.0 International (CC BY-SA 4.0)

(licence link: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl>)